

140 / 3
1956

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

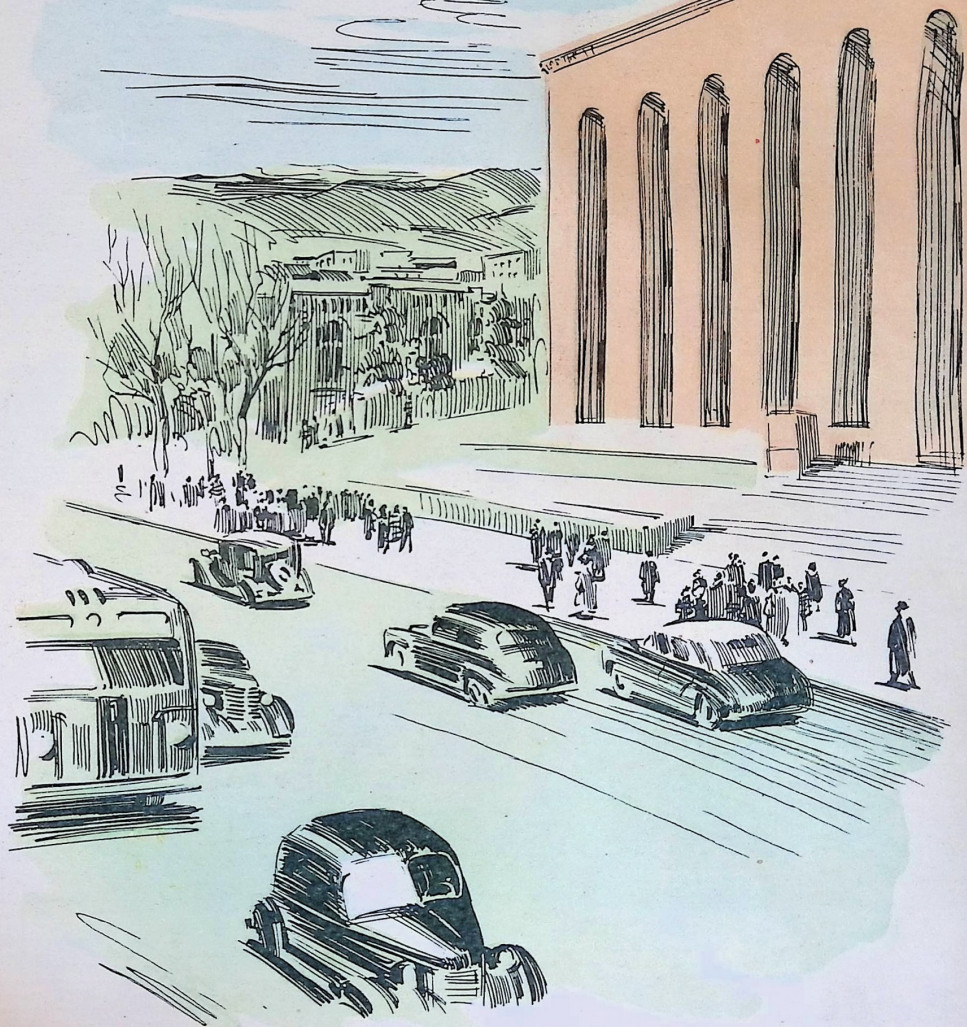
ქ. რ. ნ. ე. გ. ი.

№ 2
თავისკვამი
1956

ორ ზღვას შუა ძველისძველი
საომარი იყო ლელო —
ის გადარჩა და სახელად
ეწოდება საქართველო.

მშობლიურო ჩემო მიწავ,
შენს საყვარელ სახელს ვფიცავ.
რომ დავიცავ შენს მიღწევებს,
შენი დროშის ფერს დავიცავ!

გელაჯიონ ვაბიძე

ქ ი თ ნ ე რ ი

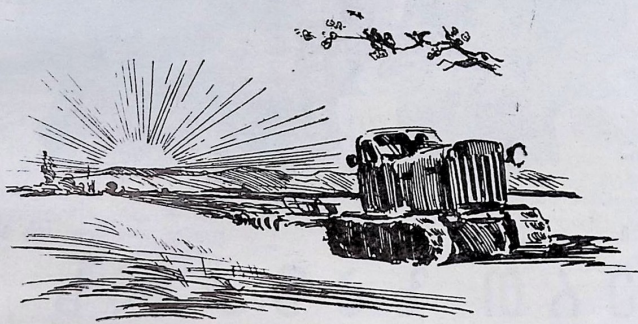
№ 2

თებერვალი, 1956 წ.

წელიწადი XXX

საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
შოველთვიური საბავშვო მუხრანალი

6943

ალკა მუხრანალი

თ ე ბ ე რ ვ ა ლ ი

თებერვალი დადგა,
ხეში წყალი ჩაღდა...
გამოდეთ კარი,
გაზაფხული არის!
გზა მიეცით მზეს!

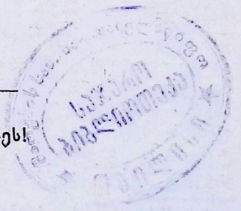
მიძინებულ ველებს
ურუანტელი უვლის.
ჩქარა დაიმღერებს, —
გაცოცხლდება ხნული!
გზა მიეცით მზეს!

გაუმარჯოს კვირტებს,
გაზაფხულის კვირტებს,
ხეს რომ ყვავილებს
ხანძარს წაუკიდებს!
გაუმარჯოს მზეს!

თებერვალი ბრწყინავს,
გაზაფხული ბრწყინავს,
მან ოქტომბრის დროშა
გულზე დაგვაფინა, —
გაუმარჯოს მას!

გაზაფხული მღერის,
მოიღერა ყელი;
სიმღერების ჩქერებს
აფრქვევს მთებს და ველებს, —
გზა მიეცით მას!

საქართველოს
დაბადების დღეს, —
გაუმარჯოს
გაზაფხულს და მზეს!

ივანე უჩუაშვილი

ნახ. გ. თოთბაძის

ერთ ზაფხულს*

5. კოლმეურნეობის თამგჯდომარე

გოგია აივანე პირს იბანდა. უცბად სტვენა შემოესმა. ფაციფუტით მოიწმინდა თვალბზე საბონი და გზაზე გაჩერებული დათუა დაინახა; ხელით ანიშნებდა, გარეთ გამოდი, შენთან საქმე მაქვსო.

გოგიამ ხელ-პირი ხალათით შეიმშრალა, ჩაირბინა კიბე და გზაზე გავიდა.

— სად აივანე, სად დაიკარგე? — მისვლისთანავე შეეკითხა გოგია.

— გუშინ პაპას ბალის ბარეაში ვეხმარებოდი, დღესაც იქ მივდივარ.

— ნეტავი შენ! მოგიცლია! რის ბარეა, რა ბარეა! ხომ ხელად რა მზიანი დღეა, მოდი სათევზაოდ წავილდე, პაპას რაიმე მიუკიბ-მოუკიბე და გამოეპარე.

— შენ არ იცნობ ჯერ პაპაჩემს და იმიტომ ლაპარაკობ ასე. გუშინ დილით წელის ტკივილი მოვიმიზეზე. პაპამ აღმაცერად მიცქირა, მიცქირა და ჩაახველა, — ახლავე მოგარჩენო. გადამხალა საბანო, ამიწია პერანგი, წელზე ორნახალი არაყი წამისვა და ისე ღონივრად დამიწყოა ზელა, რომ ნეკნებმა სულ ლაწა-ლუწი დამიწყეს. ბევრი ვითმინე, მაგრამ პაპა ისე ღონივრად მზელავდა, მოთმინების ფილა ამეცსო და წამოვიძახე: ემარა, პაპა, წელის ტკივილმა გადამიარა-მეთქი. რაღა უნდა მექნა. გავეყვი პაპას ბაღში წუწუნით, ჯერ პატარა ვარ

და რა დროს ჩემი ბარეა-მეთქი. პაპას ჩემი სიტყვები სასაცილოდ არ ეყო, მე ათი წლის ბიჭი ვიყავი, მოჯამაგიროდ რომ გამამწყესსო. შენ კი ვაქაცი ხარ და, ეგ არის, თუ ამ თავითვე არ შევიჩვიე საქმეს, მერე ძალიან გაგიძნელებდა მუშაობაო. აი, ასეთია პაპაჩემი, გაიგე? მითხარი აბა, რაღა მოვისაბაბო! დღეს, როგორც იქნება, ბალის ბარეას მოვრჩებით, ხვალ კი ტყეში უნდა წავიდე, მინდა ქორის ჯავრი ამოვიყარო. ჰო, მართლა ხომ არ გადაიფიქრე, ტყეში წამოხვალ?

— გეტყობა კარგად არ მიცნობ, ჩემი სიტყვა სიტყვა და არა ჰაერში გაშვებული საპანის ბუშტი.

— მაშ, იცი რას გეტყვი, მოდი ბაღში შენც წამოდი და ბარეაში წამოგვეშველე. ცოტალა დაგვრჩა დასაბარი. შუადღემდე იმეღია მოვრჩებით და მერე, ჰერი ბიჭო, საითაც გინდა იქით გავეწით.

— რატომაც არა, წამოვალ.

მეგობრებმა კოლმეურნეობის ხილის ბაღს რომ გვერდი ჩაუარეს, დიდი კაკლის ხესთან დათუამ გოგიას მკლავში ხელი ჩაავლო და აღტაცებით წამოიძახა:

— არის, არის!

— რა იყო, რა არის? — იკითხა გაკვირვებით გოგიამ.

— აბა, თუ ბიჭი ხარ, გამოიცანი?

გოგიამ კაკალზე აიხედა და კენწეროზე ყვავის ბუდე შენიშნა.

* გაგრძელება. იხ. „პიონერი“ № 1.

— დიდი გამოცნობა კი უნდა, შენმა მზემ, ყვავის ბუდეა ბახსლებით.

— განა არა, როცა ამ კაკლის ქვეშ გავივლიდი, რალაც უტყუარ სუნს ვგრძნობდი. ვიძახდი, ნეტავ, რა უნდა იყოს-მეთქი. აი, თურმე რა ყოფილა! — ამბობდა დათუა და თან ფეხთ იხლიდა.

დათუამ ფეხსაცმელები გოგას დაუტოვა, გადახტა მაღალ ლობეზე და კაკალზე აცვიცდა. შუამდევ არ იყო ასული, რომ კაკლისაქენ მომავალი თავმჯდომარე დაინახა.

„ვაი დედა, ეს რა დღეში ჩავვარდი, თავმჯდომარე აქეთ მოდის. ამაზე იტყვიან უბედო კაცს ქვა აღმართში მიეწევაო... ქათამივით კაკალზე ვარ მომწყვდეული და ველარაფერი მიშეველის“. — გაითიქრა დათუამ და მუშტისოღენდ მოკუნტული მსხვილი ტოტის ამოეფარა.

თავმჯდომარე კაკალთან შეჩერდა და მაღლა აიხედა.

— დათუა, გესმის, დათუა! ამ ქარში კაკალზე რამ ავიყვანა?!

დათუა კაკლიდან ჩამოვიდა.

— კაკლის მოკრეფა ჯერ ადრეა, ჭყინტია და არ იკროლებს. — უთხრა თავმჯდომარემ დათუას, რომელიც მის წინ თავჩალუნული იდგა.

— იცით, პატივცემული თავმჯდომარე, — წაიბუტბუტა დათუემ და ცოტა ხნის შემდეგ, თითქოს თავის ნათქვამს წერტილი დასუფავა, დათუა: — დაიხ, პატივცემული თავმჯდომარე... თავმჯდომარეს გავლიმა. ღომილის დასაფარავად ულვამეზე ხელი გადაისვა.

— შენი ნათქვამიდან ვერაფერი გავიგე. რა ენა გებმეა, მიპასუხე, ხეზე რამ ავიყვანა?

— იცით, პატივცემული თავმჯდომარე, ხეზე ავედი...

დიდხანს ეძება სიტყვა და მხოლოდ ამის თქმა მოახერხა: — და თქვენც დაინახეთ ხიდან როგორ ჩამოვსრიალდი. დაიხ, პატივცემული თავმჯდომარე.

— როცა შენი ტოლი ვიყავ, ხეზე ასვლა მეც ძალიან მიყვარდა.

— დაიხ, პატივცემული თავმჯდომარე, — თქვა გამოცოცხლებით დათუამ.

— ჩემს პატარა ბიჭობაში, ჩემზე უკეთ არავინ იცოდა რომელ ხეზე, რომელ ფრინველს ჰქონდა ბუდე, რომელ ბუდეში რამდენ ბარტყი იჯდა, სად იყო მდინარეზე კარგი მორევი, რომელ დარანში უფრო ხვდებოდა თევზი.

— ამეგბუმი მეც ვერავინ შემედრება, — თქვა გახარებულმა დათუამ, — ახლაც კაკალზე იმითმ ავდიოდი, რომ მიწოდდა ყვავისათვის ბუდე ჩამომეშალა.

— ასე გეტყვა, შე ეშმაკო, ამაზე მადლობის მეტი რა გვეთქმის. შენ ნამდვილად ნადირობაც გეყვარება?!

— როგორ არა, მიყვარს. — დათუამ უბიძან შურდული ამოიღო და თავმჯდომარეს უჩვენა. — აი, ამ შურდულით 12 ყვავი და 15 კაჭკაჭი მყავს მოკლული.

— რაღაც ასეთი კარგი მონადირე ყოფილხარ,

როდისმე ერთად წავიდეთ სანადიროდ. ვნახავთ ვინ უფრო მეტ კურდღელს მოკლავს. სანადირო თითო თუ გვერია ხელში?

— როგორ არა, ხან პაპა წამიყვანს ხოლმე ტყეში და თოვს მასროლინებს; ხანაც, როცა ღამის მორიგობიდან დაბრუნებულ პაპას სძინავს, თოვს მაღულად გამომაქვს და ახლომახლო ბაღებში ყვავეებზე ვნადირობ. ვთხოვო, ამის შესახებ პაპაჩემს არაფერი უთხრათ, თორემ ძალიან ეწყინება.

— დარდი ნუ გაქვს. მე პაპაშენს არაფერს ვეტყვი. მაგრამ ეს მინდა გირჩიო, აბა ერთი როდისმე სთხოვე, იქნებ პაპამ თვითონვე გათხოვოს თოვო.

— ვაითუ არ მათხოვოს?!

— შენ შენი სცადე, იქნებ გათხოვოს. მაშ, ასე, დღის შემდეგ მეგობრები ვართ და აღარ უნდა მომეჩიროს.

— არა, აღარ მოგერილებით.

თავმჯდომარემ დათუას გამოჰკითხა, ახლა სად აპირებ წაქვლასო. დათუამ უთხრა სადაც მიდიოდა. თავმჯდომარე კმაყოფილი დარჩა, რომ დათუა პაპას ბაღის ბარგაში ეხმარებოდა, გამოეშვიდობა და ღობის გვერდით გამავალ ბილიც გაჰყვა.

დათუა სწრაფად ახტა ლობეზე და კინალამ ზედ თავზე დაახტა გოგას, რომელიც ღობის ძირას მიკუნტულიყო და ყურდაცმეტილი უსმენდა მათ საუბარს.

— წავიდეთ! — უთხრა დათუამ.

— რა არის, ხომ არ გაიჯავრდა. — შეეკითხა გოგია და ამხანაგს გვერდში ამოუდგა.

— გამიჯავრდა არა, ვადამიჯავრდა! რა კეთილი კაცი ყოფილა, შემპირდა სანადიროდ წავიყვანო. ნათელას მადლობელიც ვარ. გავიგე თუ არა, რომ იგი თავმჯდომარის შვილია, უმალ ის გავიფიქრე, ნათელა მამასთან ჩემს ნალაპარაკებს წისქვილივით დაფქვავს-მეთქი. თავმჯდომარე რომ მესალმებოდა, სულ გული მიკანკალებდა, მეგონა ან ახლა ჩამომიდგებს ლაპარაკს წიგნის დაწერაზე, ან ახლა-მეთქი. თავმჯდომარემ კი, ეტყობა, ამის შესახებ არაფერი იცის. ჰო, მართლა, დღეს ბარვას რომ მოვჩჩებთ, პაპას თოვო უნდა ვთხოვო, თავმჯდომარემ ასე მიჩჩია.

6. პ ა პ ა მ ი ხ რ

ნახევარმთვარისავით მორკალულ პაპა მიხოს — ასე ეძახდნენ დათუას პაპას — თმა და წვერ-ულვაგაში თოვლივით თეთრი ჰქონდა. იგი ნამდვილი შვილი იყო მიწისა. იმაზე ძალიან არაფერი წსყინდა, როცა იმ საქმეს, რასაც მთელი ჯანი და ღონე შეალო, ვინმე პატივს არ სცემდა. გოგას, პაპა მიხო, ბრახინი კაცი ეგონა, მაგრამ საკმარისი იყო მოხუცი ბავშვები დალაპარაკებოდა, რომ გოგას აზრი უმალ შეეცვალა. იგი ძალიან კეთილი გამოდგა. ბავშვებს ბაღის ბოლიდან ბარევი ამოუტანა და მხარში ამოიყვანა.

— ჩემი ბიჭებო, ჩემო ვაჟაყვებო! — ეუბნებოდა მოხუცი ბავშვებს და ღონიერად ურტყამდა ბარს მიწაში, — მიწა ჩვენი მასაზრდოებელი, ჩვენი ბედნიერების უშრეტი წყარო. ვინ იცის რამ-

— მიწა ჩენი მასწარლებელი, ჩენი ბედნიერების უმრტი წყარო, — ეუბნებოდა მოხუცი ბავშვებს.

დენი წელია მიწა ერთგულად გვემსახურება, მაგრამ იგი არც დაღლილა, არც გაცვეთილა, არც დაბერებულა. ეს იმიტომ რომა, მიწას როგორც დულაბს ისე ამაგრებს ჩენი შამების, პაპებისა და პაპისპაების თფლი, სისხლი და ძვლები. მაშ, არ უნდა უყვარდეს კაცს მიწა? არ უნდა უვლიდეს და პატრონობდეს?! ერიპა, ახლანდელი ახალგაზრდები კი მიწას გაურბიან, თონისა და ბარის ხელში აღებას არ კადრულობენ.

გოგიას არასოდეს უბარია და, რა თქმა უნდა, უჭირდა მუშაობა. ბარის პირს მიწაზე სდებდა, საწრეფულს რამდენჯერმე ურტყამდა ფეხს, მაგრამ ბარის პირი სანახევროდა ვერ ჩაჰყავდა მიწაში, თანაც ძალიან პატარა ბელტებს იღებდა. კვალი ნახევარ მეტრზეც არ ჰქონდა გატანილი, რომ ოფლში გაიწურა, სახსრები ეტკინა, მაგრამ მანინ ბარავდა და დაღლილობას არ იმჩნევდა.

პაპა მიხოს უფრო დიდი კვალი მიჰქონდა, ვიდრე ორივე ბიჭს ერთად, მაგრამ უმალ დაწინაურდა. დათუა თავაუღებელი მუშაობდა, მაგრამ მოხუცს მაინც ვერ მისდივდა. რაც შეეხება გოგიას, იგი დათუასაც ჩამორჩა.

— ერიპა, შვილო, ბარვა არა გცოდნია. — მიუბრუნდა პაპა მიხო გოგიას, რომელიც სირცხვილით იწვლია.

— ყველაფერი სწავლით არ არის? — მიუგო გოგიამ, — ვისწავლი და მაშინ კარგად დავბარავ.

— კარგია, შვილო, რომ ასე ლაპარაკობ, მაშ ბარვას მე გასწავლი.

პაპა მიხო გოგიასთან მივიდა.

— ბარვას რა სწავლა უნდა, მე თვითონ ვისწავლი. — ჩაილაპარაკა გოგიამ და ორივე ხელით

ტარს დაებლაუქა, ფეხს საწრეფულს თან ზედ ახტებოდა.

— შვილო, ბარვა იოლი საქმე როდია. მასაც სწავლა უნდა. აბა, მიუყურე.

პაპა მიხომ ბარი მოიმარჯვა, დაადო საწრეფულს ფეხი და ბარი ფეხთან ერთად სწრაფად ასწია მალა, უტბად ღრმად ჩასვა მიწაში და ექებერთელა ბელტი ამოატრიალა.

ბარის ტარზე დაყრდნობილი გოგია ფეხებში მისიხერებოდა მოხუცს, რომელიც სწრაფად ბარავდა.

— აი, ასე უნდა, შვილო, ბარვა, — ეუბნებოდა პაპა მიხო გოგიას, — რა განზე დამდგარხარ, მოლი, მხარში ამომიდექი.

გოგია მორიდებით ამოუდგა პაპა მიხოს მხარში და შეეცადა მასვეთ ბარვას, მაგრამ ეს არც ისე იოლი გამოდგა, როგორც პირველად ეჩვენა.

— აბა, ერთი ტარზე ხელები ასე მოჰკიდე; — უთხრა მოხუცმა და უჩვენა, თუ როგორ დაეჭირა ბარი ხელში, — ახლა საწრეფულს დაადე მარჯვენა ფეხის გული. დაადე ხომ? ახლა კი ფეხი ბართან ერთად მადლა ასწიე და ღონიერად დასცხი მიწას.

ბარის პირი მსუბუქად ჩასრიალდა მიწაში. ბელტის ამოღებაც ბევრად გაუადვილდა, რადგან ბარი ახლა უფრო მარჯვედ ეჭირა, ამოდებული ბელტეც ორჯერ დიდი იყო, ვიდრე ადრე იღებდა.

— რას იტყვი, შვილო, ასე ბარვა ხომ უფრო ადვილია? — იკითხა მოხუცმა.

— ადვილიცაა და სახალისოც, — მიუგო გოგიამ.

დათუა შეუსვენებელი ბარავდა და ოფლში გაიწურა. სიტხმ რომ მეტსმეტად შეაწულა, ხალათი გაიხადა. მას უფრო განიერი გულ-მკერდი და მკლავები ჰქონდა, ვიდრე ხალათში უჩანდა.

გოგიამაც გაიხადა ხალათი და ბუჩქებზე იმნინად გადისროლა, თითქოს ხალათის ბრალი ყოფილიყო, პაპა მიხოს და დათუას ბარვაში რომ ვერ მისდივდა.

ბარავდა გოგია და ხან დათუას უქეპროდა კუნთმაგარ მკლავებზე, ხან თავის მკლავებს დასქეპროდა, თან სულ იმას ცდილობდა მასაც დათუასავით ლამაზად დასქეპროდა კუნთები.

— შუადლე ვადასული იყო, ბარვას რომ მორჩნენ.

— ახლა კი, ბიჭებო, თქვენზე ალალია, წადთ საბანოზე და იქუეშპალავეთ. — უთხრა პაპა მიხომ ბავშვებს.

— პაპა, ერთი რამ მაქვს სათხოვარი. — მორიდებით მიმართა დათუამ.

— მითხარი, შვილო, შენ ისეთი ყოჩაღი ბიჭი ხარ, რაც არ უნდა მთხოვო ყველაფერს აგისრულებ.

— პაპა, ფრთადაცხვებულ ქორზე სანადიროდ გვინდა წავითეთ მე და ჩემი ამხანაგი და სანადირო თოფი ვაფთხოვ.

— გათხოვებთ, რატომაც არა. ოღონდ ფრთხილად იხმარეთ, ცული არა მოიწიოთ! თანაც ყოჩაღად იყავით, არ შემარცხვინოთ!

გახარებულმა ბავშვებმა ხალათებს წამოავლეს ხელი და საბანოდ გაიქცნენ მდინარეზე.

7. ტყეში

გათენდა ნანატრი დილა. ირეკრავა თუ არა, გოგია ლოგინიდან წამოხტა და ტანთ ჩაიცვა.

სახლიდან მთელი დღით წასვლა მისთვის სულაც არ იყო ძნელი. ბებიას უთხრა დღეს სოფლის ბიჭები მდინარეზე მივდივართ სათევზაოდ. ბებია, რასაკვირველია, მოყვა გულისგამაწვრილებელ წუწუნს: ან ან გაცივდე, ან გველმა არ გიგებინოს, ან ფეხში არაფერი შეგერჭოს. მაგრამ გოგია ყურს არ უგდებდა, ზურგჩანთაში ჩაალაგა პური, ყველი, მოხარშული ხორცის ნაჭრები; ჩანთა ზურგზე მოიკიდა, პაპის ნაქონ კომბალს წამოავლო ხელი და დათქმული ადგილისაკენ გასწავა.

ახლად ამოსული მზე ისე სასიამოვნოდ ანათებდა, ისე ლამაზად მოჩანდა მზის სხივებით გაბრწყინებული ტყე, მინდვრები, ბალ-ვეჩანები, თან ისე ტკბილად უსტვენდნენ ოქროსფერ სხივებში გახვეული ტროლები, რომ გოგიამ სიძლერა წამოიწყა.

დათუა კაკალქვეშ წინ და უკან დადიოდა.

დათუა — დათუას აღარ გავიდა, ტანსაცმელი ისევე გუშინდელი ეცვა, მაგრამ მთლად იარაღში იყო ჩაშვებული.

მხარზე ცალკულიანი სანადირო თოფი ეკიდა, წელზე ფართო „პატრონტაში“ შემოერთყა, ერთ მხარეს ხანჯალი ეკიდა, მეორე მხარეს — ჩანთა. თავზე დიდი ფაფახი ჩამოეფხატა რაც, სიმაართლე რომ ითქვას, ძალიან უხდებოდა, თანაც ნამდვილი მონადირის შეხედულებას აძლევდა.

— აბა, შევიდეთ, — თქვა დათუამ.

ორასი მეტრიც არ ექნებოდათ გავლილი, რომ სოფლის მხრიდან ზაქროს ძახილი გაისმა: ბიჭებო, მოიციტო.

სახტად დარჩენილი გოგია და დათუა შეჩერდნენ, ისინი ხან ერთმანეთს უტყეერდნენ, ხან მათკენ სირბილით მომავალ ზაქროს, რომელსაც წითელი ფერის სათხილამურო შარვალ-ხალათი ეცვა და თავზე ფართეარიანი ჩალის ქული ეხურა.

— საით გასწიეთ? — მისვლისთანავე იკითხა ზაქრომ.

— აქეთ! — ხელით უჩვენა დათუამ ტყისაკენ. არც დათუა და გოგია მიდიოდნენ, ფეხს არც ზაქრო იცვლიდა.

როცა ერთ ადგილას დგომა შეუძლებელი გახდა, დათუამ ზაქროს ფაფახი მოუხადა, მშვიდობითო, და წასვლა დააპირა. ზაქრო დათუას გვერდში ამოუხდგა და წაილაპარაკა:

— მეც მოვდივარ.

—სად მოდიხარ? — ჰკითხა განცვიფრებულმა დათუამ. ჩვენ ტყეში მივდივართ, შენ კი იქ რა საქმე გაქვს?

— როგორ თუ რა საქმე მაქვს?! — გაიკვირვა ზაქრომ, — ქორზე სანადიროდ მოვდივარ.

— კარგი, რადგან შენსას არ იშლი, წამოდი.

ჯერ საურმე გზით მიდიოდნენ. გზა თანდათან დავიწროვდა და მალე ბუჩქებით დაფარულ ფერ-ლონს მიაღწენენ.

ფერდობი რომ აათავეს, ისე მინდორზე გავედგარეთა. ნენ. მინდორის იქით წითლის ტყე იწყებოდა.

ტყეში იღუმელი სიჩუმე იდგა. ნიავე არ იძროდა. სიჩუმეს დამფრთხალი ფრინველები არღვევდნენ, რომლებიც ბავშვების მიახლოებისას დიდფრთხილებდნენ ხოლმე და ჰყვივლით თავზე გადაქროლებდნენ. ბავშვები ფრთხილად, ფეხაკრეფით მიაბიჯებდნენ. რაც უფრო მალა მიდიოდნენ, მით უფრო ხშირდებოდა ტყე. მალე ტყე ისე დაიბურა, მზის სხივები ვეღარ აღწევდა შიგ.

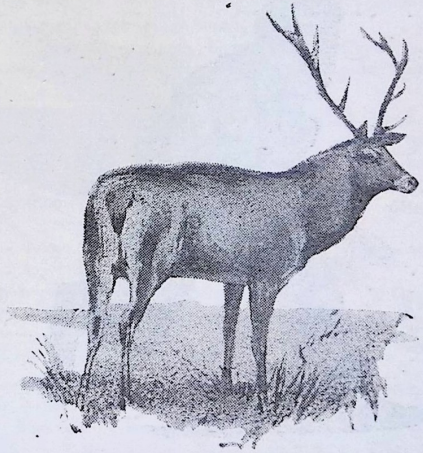
ბავშვების წინ მარწყვით მოფენილი პატარა მინდორი გადაიშალა. გოგიას ძალიან უყვარდა მარწყვი. მითუმეტეს ახლა, როცა სიარულით ისე იყო დალოლი, რომ მუხლი ეკეცებოდა, პირი კი სიცხისაგან ჰქონდა გამშრალი, მარწყვი მისთვის პირდაპირ მისწრება იყო. არც დათუა და ზაქრო იყვნენ მარწყვზე მწყურალად. მათაც ძალიან გაუხარდათ მარწყვის მიგნება.

სამიგენი გავიდნენ მინდორზე და დაიწყეს მარწყვის კმა.

უტბად მათი ყურადღება ფიჩხის მტვრევის ხმამ მიიპყრო. ყურბდაცქვეტილი იყურებოდნენ ტყისპირისაკენ — იქით, საიდანაც ხმა გაისმა. ბუჩქებსა და ფითლებს შუა ჯერ რქები დაინახეს... მალე გამოჩნდა ირემი, ლამაზი და ამაყი, თავზე გადაწყობილი მალაო რქებით.

ბავშვები გამტვრებული შესკვროდნენ ირემს, რომელიც ნელნელა უახლოვდებოდათ. ირემი მათ შორიახლო შედგა, მშვენივრად მოიღერა კისერი, ყურები დაცქვიტა და ბავშვებს შეხედა. ცოტა ხნის უტყირა, შემდეგ თითქოს შინაურაოდ, გვერდით ჩაუარა, მშვიდად შევიდა ტყეში და თვალს მიეფარა.

ბავშვებმა გზა განაგრძეს. თუმცა სდ იყო გზა! ნეტავ თუ როლისმე ამ ადგილებს აღამინის ფეხი მიჰკარებდა! ალაგ-ალაგ ფიჩხის მივები იყო ამარ-

მალე გამოჩნდა ირემი, ლამაზი და ამაყი.

თული, ზოგან მუხლებამდე სწვდებოდათ ქარისა-
გან მოგროვილი ხმელი ფოთლი, აქა-იქ ხვდებო-
დათ სიბერისაგან წაქცეული ხეები, რომლებზეც
ძლივს გადადიოდნენ.

ის იყო ერთ პატარა ველზე გავიდნენ, რომ ბავ-
შეები წინ მელა გადმოუხტა. შირბოდა მელა და
უქან ფეხდაფეხ მისდევდა გრძელი, აბზეცილი
კული.

დათუამ მხრიდან თოფი გადმოიღო, ჩახმახი
ფეხზე შეაყენა და... ივრიალა თოფმა.

მელა ბეჭებზე გადატრიალდა, მაგრამ უმალ წა-
მობტა და მოჰკურცხლა.

— მოხვდა, მოხვდა, — შესძახეს გახარებულმა
ბავშვებმა და უქან გამოუდგნენ.

ბევრი ირბინეს, თუ ცოტა, ინელია თქმა, რადგან
ამის გასაგებად მაშინ ვის ეცალა. ბავშვები კუნე-
ლის ბუჩქებს მიადგნენ. ერთი ბუჩქის ტოტი საექ-
ვოდ შეინძრა. ნამდვილად ამ ბუჩქში იმალება დაქ-
რილი მელა, აბა, გარს შემოვერტყათ, აქედან კი
ვერსად წავგვივო, — დაიძახა დათუამ და თოფი
მოიმარჯვა. გოგამ და ზაქრომ მსხვილ ჯოხებს
წამოავლეს ხელი და ბუჩქს აქეთ-იქიდან მოუარეს.
სამივე წაუჭული ეპარებოდა ბუჩქს ისე, რომ
ერთმანეთს ვერ ხედავდნენ.

უცებ ბუჩქი შეინძრა და იქიდან გამოხტა ნაც-
რისფერი კურდღელი, რომელიც გოგისაკენ გაიქ-
ცა. გოგამ უმალ ჯოხი მოუქნია. კურდღელმა
პირი იბრუნა და ზაქროს შიგ ფეხებში გაუჭვრა.

— მიშველეთ, მიშველეთ-ეთ, მელიამ ბარძაყი
გამომავლიჯა! — იყვირა ზაქრომ.

დათუა სწრაფად გამოვარდა ბუჩქებიდან; შემ-
კრთული აქეთ-იქით იცქირებოდა. გოგის ორი ხე-
ლით მუტელი ეჭირა და რაც ძალი და ღონე ჰქო-
ნდა იცინოდა. დათუას შეკითხვაზე, რა იყო, რა მოხ-
დაო, გოგამ თავზე ყურბეგადაწყობილი კურდღლე-

თურმე, ნუ იტყვით, მგელი კი არა, შარვალზე კვრინჩისი
ტოტი გამოხსობოდა და ის მისდევდა.

ლი დანახა, რომელიც ქარივით მიჰქროდა და
დათუა მიხვდა რაშიც იყო საქმე, გოგამე, ჩაქვდა
არც მან იცინა.

არ მოგიყვებით როგორ დამაშვიდეს ამხანაგებმა
ზაქრო, ის კი უნდა ვთქვათ, რომ შიშით გაყუ-
ლებული ზაქრო ისე იღიბებოდა, თითქმის თვითონ.
ვე უკვირდა თავისთავზე გადამხდარი ამბავი.

უცხად ტყეში ჩამობნულდა, რაც დათუამ მზის
ჩასვლით ახსნა. მაღე სიბნელე ჩამოწვა ირველზე
და ტყემ შემზარავი მეხდღელუბა მიიღო.

8. ლ ა მ ი თ

გაღწევიტეს დიდი მუხის ქვეშ გაეთენებინათ
ლაყე. ჩინჩგარი და ხმელი შეშა მოაგროვეს, მუხის
ძირას ცეცხლი გააჩაღეს და გარშემო შემოუსხ-
დნენ. ასწლოვანმა მუხამ თავისი მსხვილი ტოტები
ფართოდ გაშალა: ნურაფრისა გემინათ, ჩემ ქვეშ
შეგძილიათ მშვილად დაიძინათო. ბავშვებმა მოი-
ლაპარაკეს მთელი ღამე ცეცხლი არ ჩაქვროთ,
რადგან დათუა ამბობდა, ყველა ნადირს ცეცხლისა
ეშინიაო.

რიგრიგობით უნდა ემორიგათ ცეცხლის პირას.
შუალამემდ დათუა იფხიზლებდა, მერე—ზაქრო,
ხოლო უსულ ბოლოს — გოგია.

ახლომახლო ხმელი ბალახი გამოვლიჯეს და
მუხის ძირას გაშალეს. გოგამ და ზაქრომ თავქვეშ
თითო პატარა კუნძი დაიდეს და წამოწყნენ.

ძილში გოგისა ზაქროს ხმა შემოესმა: ადექი, სა-
ცაა გათენდება, ახლა შენი მორიგეობის ჯერიაო.

გოგია წამოდგა, თვალები მოიფშვინტა და
ცეცხლს მიუჯდა. ძილში შესცივნიდა და სითბო
ეამა.

ზაქრო მის ადგილზე დაწვა და უმალ ისეთი
ხერინვა ამოუშვა — იქაურობა გაყურათა.

გოგია მობუზული იჯდა და ერთთავად ცეცხლს
ჩასცქეროდა, რადგან, როგორც კი ცეცხლს თვალს
მოაცილებდა და სიბნელეს გახედავდა, ძალიან
უსიამოვნოდ გრძნობდა თავს. აყრიდა და აყრიდა
კოცონზე ფიჩხს. ბოლოს ხელში დიდი მუგუზალი
დაიჭირა და ჰაერში ატრიალებდა, რა არის მეტი
ნაბერწყლები გაეყარა მუგუზალს და დაეფრთხო
ის ცხოველები, რომლებიც, როგორც მას ეგონა,
ყოველი მხრიდან ეპარებოდნენ.

ღიმიდა ღრმად განვლო.
გოგისა ძილისაგან თვალები თავისთავად ეხუტე-
ბოდა.

ერთი-ორჯერ ჩასთვლიდა კიდევ. როგორც კი
თავს ჩაქინდრავდა და ცხვირს მუხლის თავზე და-
ჰკრავდა, შეშინებული თვალებს დააჭყეტდა
ხოლმე.

ბოლოს ჩაემინა და უცებ ძილში ფეხის ხმა შე-
მოესმა.

— მგელი, მგელიო! — წამოიძახა შეშინებულ-
მა, წამოხტა და ანგარიშმიუცემლად გაიქცა.

თავქუდმოვლელი გარბოდა, მაგრამ რას გარ-
ბოდა! არც ბუჩქებს, არც ხის ტოტებს — არა-
ფერს ერიდებოდა.

უცხად მგელი კბილებით ფეხებში სწვდა...

— მიშველეთ! — შეპყვილა გოგამი, — მიშველეთ, მეგლე შეგმა... —

— მე ვარ ბიჭო, რა იყო, რას გარბიხარ! — მიამახა დათუამ და გულთანად გადაიხარხარა.

გოგას გაჩერებით ასე ადვილად რა გააჩერებდა, გახედვით კი ფრთხილად ვაინება უკან და ისეთი რამ დაინახა, რასაც არასოდეს არ იფიქრებდა. რა დაინახა? აბა, ვინ არის ყოჩაღი, რომ გამოიცნოს?

თურმე ნუ იტყვივთ, მეგლე კი არა. შარვალზე კვრინჩხის ტოტი გამოსდებოდა და ის მისდევდა. უკ, ოღონდ გოგას ასეთი სირცხვილი არ ექამა და განა ის არ ერჩია მართლა მეგლე გამოჰკვიდებოდა?

რა თქმა უნდა, გოგამ უტბად დაამუხრუტა და ამხანაგებისაკენ შებრუნდა.

— ერიპა, ეს რა ზოგეჩვენა! — ამბობდა სიცილით კოცინთან გაჩერებული დათუა. — ბუჩქებში მე ფიჩხაბთვის გავედი, შენ კი მეგლად ჩამთვალე?

— მაშ, მაშ, ეს რა მშიშარა ვინმე ყოფილა! — იღრიტებოდა მუხლისთავებზე წამომდგარი ზაქრო, — მაგან რომ დაიყვირა, ცის ქუხილი მეგონა. ახლა როგორ გარბოდა! ფეხს მიწაზე ისე ძლიერად არტყამდა, ალბათ, აბასთუმნის ობსერვატორიამ ზედმიწევნით მიწისძვრა აღნიშნა.

ზაქრომ ხმაშალა გაიცინა — ეტყობოდა, თვითონვე მოსწონდა თავისი ენამახვილობა.

ირიყუა... ცისკარმა ოდნავ გაანათა თუ არა აღმისავლეთი, ბავშვებმა იქვე ხეებში ჩაირიხნეს, წყაროზე პირი დაიბანეს, ცრტა პური და ყველი შეჰკამეს და გაზას გაულდნენ.

9. შრთადაცხანამებული ქორი

როგორც დათუა მეგობრებს არწმუნებდა, ისინი ზედ იმ ალაგას იყვნენ, სადაც ფრთადაცხანამებული ქორი ბუდობდა.

დათუამ მეგობრები გააფრთხილა: ბიჭებო, ყურადღებით იყავით, ხის კენწეროებზე იცქირეთ, ჩემი აზრით ფრთადაცხანამებული ქორი აქ ახლომასლო უნდა ბუდობდესო.

კიდევ კარგა ხანს იარეს პატარა მონადირეებმა, ხეებზე კვირთ კისრებზე ასტკივდათ, მაგრამ ქორის ბუდეს ვერ მიაგნეს.

უტბად ტყის თავზე, პაერში, შემზარავი შხუილი გაისმა.

შემკრთალმა მეგობრებმა ტოტებშუა გარკვევით დაინახეს ფრთადაცხანამებული ქორი, რომელიც შორიახლო მდგარ მუხის კენწეროზე ჩამოჯდა; ელანებში პატარა ჩიტი ეჭირა.

— ეს როდეს, ეს როდეს! — კინალამ გვერდები გამოაჯამა დათუას ზაქრომ.

უარყოფის ნიშნად, დათუამ ზაქროს მუჯღუგუნის წასცხა.

თვალმდებარიალებული ქორი იჯდა კენწეროზე და ქურღღვით აქეთ-იქით იცქირებოდა, თითქოს იმის გაგება უნდა, ხომ არავინ მითვალთვლებსო.

ცოტა ხნის შემდეგ გაშალა ფრები, ნელა გადაფრინდა მეორე მუხის კენწეროზე და ტოტებში

ჩამალულ ბუდეში ჩაჯდა. ქორის ბახალები, რომლებსაც თავი ამოყოფით და ყვითელ პირს აღებდნენ, დედას წიფვივით შეხედდნენ. დედა ქორი ლინიერი ნისკარტით გლეჯდა საბრალო ჩიქს და პატარა ხორცის ნაჭრებს ბახალებს პირში აჩრიდა.

ნანადირევის შექმას რომ მორჩნენ, დედა ქორი ამოფრინდა ბუდიდან და იმვე კენწეროზე ჩამოაჯდა.

— ეს როდეს, რაღას ელოდები, ეს როდეს! — მოსველებს არ აძლევდნენ ამხანაგები დათუას, რომელიც ჩახმახწყენებულ თოფს ქორს უმიზნებდა. თოფის ხმა ქუხილივით გაიჭრა ტყეში.

გოგამ ვერაფერი დაინახა, რადგან, როცა დათუა თოფს უმიზნებდა, თვალები დახუჭა და ყურებში თითები დაიცო. თვალები რომ გაახილა, ქორი აღარ იჯდა კენწეროზე.

— ბელია ყველაფერი, ბედი! — ამბობდა დათუა. — ასეთ მანძილზე ჩიტი არ ვაღამირჩება, ქორს კი ავაცდინე.

— რა გვეშველება ახლა?! — იკითხა ზაქრომ.

— უნდა ცოტა მოუყვარალოთ, — თქვა დათუამ და უშლად დაუმატა: — თუმცა, რამდენიც არ უნდა გელოდოთ, აღარაფერი გამოგვევა. მტაცებლებიდან ქორზე ეშმაკი და ფრთხილი ფრინველი მეორე არ არის!

— მიოდ, ბარტყები დავუხოცოთ. — წაილაპარაკა ზაქრომ.

დათუამ არაფერი უბასუხა. თოფის კონდახს ნელა ირტყამდა ფეხზე და ქორის ბუდისათვის თვალს გაშტერებინა, თითქოს რაღაცას იგონებდა.

— ყველაფერს ისა სჯობია, — თქვა ბოლოს მან, — ბახალები ჩამოგსხათ, ფეხებზე თოკი გამოვებათ და სადმე ტყისპირას დავებათ. ჩვენ შორიახლო ჩნებაფრდეთ, ქორი რომ ბარტყებს ამ ყოფაში ნახავს, უსათუოდ მოფრინდება მათთან.

მაშინ კი, ბახს და გაგორდება ქორი. ხეზე მე ავალ, გაიგეთ?

დათუამ თოფი გოგისა დადსცა, ფეხთ გაიხადა და სწრაფად აცოცდა მუხანზე.

ტყის თავზე ღროღადრო ისმოდა ქორის ღონიერი ფრთების შესული და მისი შემზარავი ყივილი.

დათუა მონგრეხებულად აცოცდა უქანასკნელ ტოტზე და ბუდეს ზევიდან მოექცა. ბუდეში ვირთავის ტოლა ორი, ჯერ ისევ გინგლიანი ბახალა იჯდა; ფართოდ აღებდნენ პირს და წიფივებდნენ. დათუამ ფაციფუციტ ჩახსა ბახალები ზურგჩანთაში და უმაღ დაბლა დაეშვა.

როცა დათუა ბუდეს მოსცილდა, დაფეთებული ქორი ისარივით დაეცო ბუდეში; ბარტყები რომ აღარ დახვდა, ერთი საშინლად შეჭყვივლა და მძიმე ქეასავით ჩამოვარდა დაბლა.

დათუა ის იყო მუხიდან ძირს ჩახტა, რომ აფხორილი ქორი, რომელიც ყვითელ გადმოკარკულულ თვალებს შემზარავად ახრიალებდა, თავზე დააცხრა და სხვილით მკერდში ჩააფრინდა.

გამაგებული ქორი ბასრი ბრტყალეობით დათუას პირსახე უკაწრავდა, ღონიერ ფრთებს თვალეებში ურტყამდა, ნისკარტით თავს უქორტნიდა, მაგრამ დათუასაც ხელები გულზე არ ჰქონდა დაკრეფილი. იგი ცალი ხელით ბარკალში სწვდა მტაცებელს, მეორეს კი გამეტებით ურტყამდა.

უტბად დათუამ ორივე ხელი ყელში ჩააგლო ქორს და ღონიერად მოექურა.

გაავდა ქორი. ღონიერად ჩაუჭირა დათუას ბასრი კლანჭები, მაგრამ მის კლანჭებზე უფრო ღონიერი გამოდგა დათუას მკლავები. დათუა რკინის მარწუნებოვით უტყერდა თითებს სასიკვდილოდ განწირულ ქორს. კიდეც ერთხელ შეიფრთხილა სულშეხუთულმა ქორმა, მერე კი ჩამოუცივდა მძლავრი ფრთები და თვალეები სამუდამოდ დაუხუნელა.

ეს ყველაფერი ძალიან სწრაფად მოხდა. გოგია და ზაქრო ამ მოულოდნელმა და საზარელმა სანახაობამ მთლად დაახნია. იდგნენ ერთ ალაგას და არ იცოდნენ რაგორ მოქცეულიყვნენ. როცა ისინი ამხანაგთან მიცივიდნენ, დათუამ დამხრჩვავი ქორი ძირს დაანარცხა და თავში ფეხი ჩასცხო ღონიერად. ქორს დათუასათვის ხალათი შემოეხია და სახე მთლად დევკაწრა, ხოლო კისერზე ღრმა ჭრიალმა მიეყენებინა.

ზაქრომ თავის პერანგს კალთის ნაჭერი მოახსია, და ამხანაგებმა დათუას კისერი შეუხვიეს.

მეგობრებმა გადაწყვიტეს მოკლული ქორი სოფელში წაეღოთ და მისგან საფრთხობელა გაეკეთებინათ.

როცა მოსალამოვდა, ბებია მძროხა და მძროხა ფეხი დაახთანავა, ჩამოჯდა ქიშკართან სკამზე და დაუწყაო შვილიშვილს ლოდინი. ვიღამ არ ჩაუტა ბებიას გვერდით, ვინ არ უსურეა საღამომშვიდობისა, მაგრამ არ იქნა და არ გამოჩნდა მის გამხარებელი გოგია.

ბებია წუთი-წუთზე ელოდა შვილიშვილს. ჯერ ახლომასლო მუხობლებს ბავშვებს მიაკითხა, მაგრამ არავინ არაფერი იცოდა, ყველა იმას ეუბნებოდა, დღეს გოგია თვალთ არ გვიჩანას. გულგახეთქილი ბებია კარდაკარ დადიოდა. ბებია დათუასათსა მივიდა. სახლში მხოლოდ პაპამისი დახვდა.

როცა ბებია მოსვლის მიზეზი განაცხადა, პაპამისო ხელისჩაქნევით მიუგო:

— გულთან დარდი არ გაიკაო, პელა, ალბათ ბიჭები ტყეში გაერთნენ და ვერ გამოზომეს, რომ თვალნათლევ მოსულიყვნენ სახლში. ასე იცის ნადირობამ, მაშ!

— ამას რას ამბობ, მიხო, განა ბავშვები ტყეში წავიდნენ?

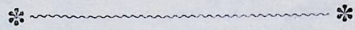
— ტყეში წავიდნენ, მაშ! იმიტომ კი არ ვახოხვე თოფი, რომ სახლის სახურავებზე ჩიტებს სდიონ. მეტი არა მინდა რა, ფრთადაცხავებულ ქორს ნუ მოკლავენ და მერე მე ვიცი! ხვალევ წავალ, იმათაც თან წავიასამ და ვაჩვენებ, თუ როგორ უნდა ნადირობა, მაშ!

პაპამისოს ალბათ უნდოდა მოხუცი პელა დაემშვიდებინა, მაგრამ მისმა სიტყვებმა უფრო შეაშფოთა ბებია. პაპამისოს გამოემშვიდობა და სოფლის გზაზე გავიდა.

ბნელი ღამე იყო. სოფელი იძინებდა. აქა-იქლა მოჩანდა ფანჯრებიდან შუქი. ბებია აჩქარებით მიდიოდა შინისაკენ და ფიქრობდა, იქნებ ბავშვები დაბარუნდნენ ტყიდან, ახლა გოგია სახლშია უყევ, მე კი კარდაკარ ტყეშილად დავდივარო. მაგრამ, როცა თავისი სახლის ჩაზნელებული ფანჯრები დაინახა, ეს იმედიც დაეკარგა. ბებია შევიდა სახლში, ანთო შუქი და ისევ გარეთ გამოვიდა. ერთ ხანს ეზოში დადიოდა, მერე ქიშკართან დადგმულ სკამზე ჩამოჯდა. ისეთი ბნელი ღამე იყო, რომ მოხუცი ათ ნაბიჯზე ვერაფერს ხედავდა. სამაგიეროდ სმენა ჰქონდა გამახვილებული და შეუმჩნეველი არ რჩებოდა არც ძროხის ცოხნა, არც ღამის მწერების ფაჩუნნი, არც შორს, ტყეში ჭოტის კვილი...

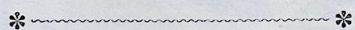
რა ხანია ბნელი ზეწარი გაირღვა და დედამიწის შუქი მოჰფინა მთების იქიდან ამოცურებულმა მთვარემ. გაჩუმდა სოფლის მოედანზე გამოკიდული რადიო და სოფელმა მიიძინა. ბებია კი ისევ მოკუნტული იჯდა სკამზე და თვალეები უწყალდებოდა სოფლის გზაზე ცქერით.

რას გვპირდებიან ჩვენი მწერლები

„ეურნალ „პიონერის“ რედაქციამ თხოვნით მიმართა გამოჩენილ საბავშვო მწერლებს, გაუსაზრებინათ ჩვენთვის თავიანთი შემოქმედებითი განზრახვები. მწერლები სიახლოვებით გამოეხსენებოდნენ რედაქციას და მიამდინარე წილს იანერის ნომერში, ალბათ, თქვენ შუაგულშიც გრავირებული აბაშისის, ირაკლი აბაშისის, იოსებ გრიშაშვილის, აკაკი ბელიაშვილის, მაყაიალ მრეველიშვილის, მისხილ მრეველიშვილის, ნინო წაკაშვილის, ლეო ქაჩელის და გიორგი შატერაშვილის წერილები.

ბავშვებო, ამ ნომერში ებეჭდათ მარიჯან ალექსიძის, სერგო კლდიაშვილის, იოსებ ნონეშვილის და ალცო შენგელას წერილებს. წინასწარ მაღლობა მოცხატეთო მათი დამედიე ექვანიით, რომ დაპირებები შესრულდება.

რაც წლები მემბეტება, მით უფრო ვიჩქარი მოვასწრო იმის თქმა, რაც მინდა თქვენ მთელი გულით გაგიზიაროთ.

მწერლისათვის განსაკუთრებით ახლობელია მისი მკითხველი, წილს ჩემს პატარა მკითხველებს მივაწოდებ საბავშვო ლექსების კრებული „წლიდან წლამდე“.

შარშან დაიბეჭდა მოთხრობა „გელა“ სახელოსნო სკოლის თემაზე. ამ უამად ვმუშაობ მეორე წიგნზე — „გელას დღიური“. ვფიქრობ წილის ბოლომდე შევძლებ მის დასრულებას. გამსადებული მაქვს ახალი მოთხრობების კრებული „ჩვენი ენოს ბავშვები“. ამ კრებულში შედის ბევრი ისეთი მოთხრობა, რომელიც ჩემთვის მავშეებს უშუალოდ შთაუგონებიათ. ველები ეს წელი ნაყოფიერად გამოვიყენო.

ბარიჯან ალექსიძე

1956 წელს გადავეცი ეურნალ „პიონერის“ რედაქციას მოთხრობას, რომელიც ეხება ჩვენი ტექნიკური ინტელიგენციის შრომის და ცხოვრე-

ბას. შევიცდები მოთხრობა ხალხიანი საკითხავი იქნეს.

თუ სხვა საბავშვო ხელი არ შემოშალა, შესაძლოა, აგრეთვე, წილს გამოვაქვეყნო „ლახუნდარლის თავადისადასადის“ მეორე წიგნი. შავად ის დამთავრებული მაქვს, მაგრამ თქვენთვის ყურა ხომ, ყველაზე საუფარულო პატარა მეგობრებო, მეტად საპატიო და სადასახისმგებლო საქმეა და ამიტომ, სანამ მოთხრობას ისე არ დავამუშავებ, რომ თქვენი მოწონების სრული იმედი არ მექნება, მანამდე ვერ გაუბედავ მის დაბეჭდავას.

სამრო კლდიაშვილი

წელს ვიმოგზაურე ჩეხოსლოვაკიაში. გულდასმით შევისწავლე ჩეხოსლოვაკიელი ბავშვების ცხოვრება. განზრახული მაქვს მათი ცხოვრება თქვენც გაგაცნოთ ჩემი ახალი ლექსებითა და ნარკვევით.

განავარძობ მუშაობას პომეხე „ჩრდილოეთის რძალი“. პომეა შეხებდა ლექსანდრე გრიზობრევისა და ნინო ქვაქაიას — რუსი და ქართული ხალხის დიად მეგობრობას.

გისურვებთ წარმატებას სწავლასა და პიონერულ მუშაობაში. თქვენი წარმატება ჩემი წარმატებაც არის, რადგან თქვენა ხართ ჩემი ლექსების წყაროსთვის და შთაგონება.

იოსებ ნონეშვილი

გასულ წელს გამოვიდა ჩემი საბავშვო ლექსების წიგნი, მაგრამ უნდა გამოვტყდეთ, რომ ეურნალ „პიონერის“ მკითხველებისათვის ცუდად ვიქნებოდა. სულ ერთი-ორი ლექსი გამოვაქვეყნე ეურნალში.

1956 წელს ვფიქრობ მეტი გაავაქეთო თქვენთვის, ჩემი მეგობრებო. ნინა და ახალი საბავშვო ლექსები დაეწერო სკოლაზე, პიონერთა საზაფხულო დასვენებაზე, სამშობლო ქვეყნის ბუნებაზე. განზრახული მაქვს დავეწერო საბავშვო პომეა მეგობრობაზე, რომელსაც წელს დავამთავრებ და ვეცდები წელსვე გამოვაქვეყნო.

მართალი გითხრათ, ჩემი მუშაობა დიდად არის თქვენზე დამოკიდებული; რასაც მეტს გავაგებ თქვენს კარგ სწავლაზე, კარგ ყოფაქცევაზე, იმდენად გამაზრებთ, სისარული კი სიმღერის დედაა.

ალექო ზინბელი

ბარიჯან ალექსიძე

სამრო კლდიაშვილი

იოსებ ნონეშვილი

ალექო ზინბელი

ბრიზოლ იხელაკე

ნახ. რ. ცუცქერიძისა

ჩ ვ ა მ ი

ჩემი ჩაგრული
ფრინველი არი,
რა ცხოვრება მისი!
ჩემს არ ახარებს
მზიანი დარი,
არც ღრუბელი და ნისლი.

ერთ დროს ნავარდით
აბობდა ზეცას,
მისდ მიაჩნდა თალი,
ტოლს არ უღებდა
თეთრგულა მერცხალს,
იყო მარადის ლალი;

მაგრამ გაუხდა
მტრად ძი-ლა ჩენი,
კეთილი გლეხი ძი-ლა.
ველარ აუშვა
სალაოდ ფრთენი
შავდ დაუდგა დილა;

ველარ გაეკრა
ლაყვარდებს ერქნად,
თერ გაღვიწროლა ქალა...
ახლა ძი-ლა ჩენს
რა უნდა ექნა,
ჩრენა ხომ უნდა ჯალაბს...

ჩემი მეუბეზე
ფრინველი არი,
თევზებით ცხოვრობს იგი;
მდინარეზე აქვს
ყოველთვის თვალი,
სხვას არა ხედავს ირგვლივ.

მაგრამ ძი-ლა ჩენს
რად უნდა ნეტავ,
თევზჭერია ჩემი?!

ამ ჩენს ჩოფურა
ძი-ლა ჩენს ხედავთ,
თურმე არ არის ხამა!...

ჩემს ყელზე რგოლი
შეაბა თოკის,
არც აგრძნობინა თითქმის...
გლეხი მის გაწრთენას
მორჩება როდის, —
ღღეებს თითებზე ითვის.

და აი, ჩემი
ჩაეშვა წყალში,
ამათორია სიგი...
მაგრამ გაწყურა და
გაევირდა მამინ,
რომ ვერ ჩაყლაბა იგი.

მოფრინდა ნავზე,
წვალობს, სულს დაფავს,
მაინც პირში აქვს თევზი.
მაგრამ არ იქნა,
ვიერ გადაყლაბა;
თუმცა ეცადა ბევრგზის.

ყელს იგრძელებდა,
ღასწყველა წამით
რგოლად შებმული თოკი.
ამ თოკის ნაცვლად,
ვაჯეროდეთ, ჩემი
ოფრო აიტანა ბორკილს.

რა უნდა ექნა!
და ბოლოს ისევ
ნავში ჩაადგო სიგი
და გადაეშვა
ნავარდით მყისვე
სხვა თევზისათვის იგი.

ასე დაგეშა
და შეიჩვია,
საბრალო ჩემი ძი-ლა.
ახლა პატარებს
ალბა შიათ,
ძი-ლაც დღინებს ტკილად.

მისი მრჩენელი
გამხდარა ჩემი,
ჩემი უპოვის ლუქმს.
ჩემი უბადლო
მეუბეზე არის,
დავლით ბრუნდება უკან.

წყალზე როდესაც
გაინავარდებს,
განა სჭირდება წამი,
მასთან შერცხვება
სუყველა ბადე,
თუ კი ჩაყვითავს ჩემი.

ფრინველია თუ
ბაჯადლო თქრო,
ლარბის ის აძლევს საშველს.
თევზს ამოიყვანს
და მეჩრე როგორს
მთელ დღეს ეყოფა ბავშვებს!

მაგრამ ცოდოა
ჩაგრული ჩემი,
ლუქმა არ ჩადის ყელში.
დგაფუნა თევზი
თუ სადმე არი
უნდა აილოს გემი;

უნდა ძი-ლა ჩენს
ძიართვის უშალ, —
მრჩენელი არი მისი.
რად არ ებრაღვის
გლეხს ჩემი სულაც,
არ არის ამის ღირსი!

ჩემი უჭმელად
ხომ ველარ გაძლებს,
ძი-ლა მისთვის თევზს კეპავს.
ხშირად ჯალაბის
ნასუფრალს აძლევს,
ხან წვრილი თევზით კეპავს.

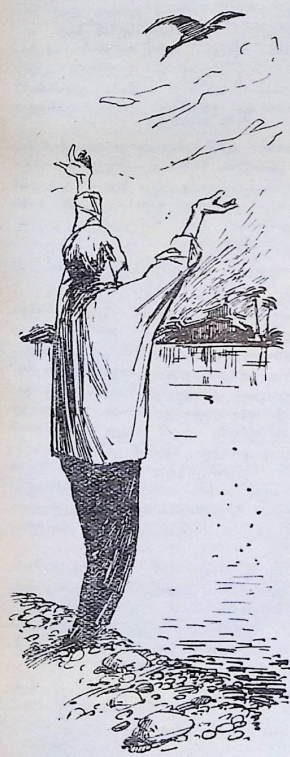
ჩემი მოწყალე
ფრინველი გახლავით,
როგორ დათმობდა ძი-ლა.
ვიღრე მონობის
ყინვა არ ვალხვავა,
და არ გაბრწყინდა დილა....

მამინ სხივებმა
გაჰფანტეს ბური,
ამოგვრილდა ქარი,
მხესავით დადგა
მაო ძე-დუნნი
და ხალხს ეღირსა დარი,

აწ ძი-ლა ჩენსაც
მოუხმეს ქვეყნად,
განდა კაცური კაცი.
აწ აღარ წყველის
გაჩენის ბედსა,
ღარც სახე აქვს მკაცრი.

ჩეამსაც შეახსნა
ქერელის თოკი,
ისევ იფრინოს ლოლად.
ვერ დაადებენ
აწ ყელზე ბორკილს,
შეთამაშოს ტალღას.

ჩემს აღარა აქვს
ღარდი მცირედო,
მშვიდად ნაგარდობს ახლა.
ჩემი კი არა,
მთელი ჩინეთი
თავისუფალი გახდა.

რ ა ვ ი კ ი თ ხ ო თ

„კომონი გორის ციხესთან“

პიონერებს გორის ციხესთან კო-
ცონი დაუნთიათ. ბავშვები გარს შე-
ნოსხლდომიან კოცონს. პიონერებს
შორის ზის ძველი ბოლშევიკი, რო-
მელსაც სტალინთან ერთად ცარი-
ცინში უბრძოლია. ბავშვები სმენად
გადაქცეულან:

„ღღღით უცემთ
პიონერებს გულები
და უსმენენ
მას სულგანაბულები,
კოცონი კი
ჩახახახებს და გიზგიზებს
ვით სიცოცხლე,
სიხარული ულავი.“

პიონერულ ცხოვრებას დამახასია-
თებლად ასახავს ეს ლექსი, რომელ-
საც „კოცონი გორის ციხესთან“
ქვია. იგივე სათაური უწოდებია
პოეტ თეიმურაზ ჯანგულაშვილს სა-
ბავშვო ლექსების წიგნისათვის, რო-
მელიც ამას წინათ გამოცდა „საბ-
ლიტაგამა“.

წიგნში თქვენ ბევრ საინტერესო
ნაწარმოებს წაიკითხავთ. აქ ლაპარა-
კია მოსკოვზე, მის სიღიადზე; მოს-
კოველ პიონერებთან გაგზავნილ ბა-
რათზე, რომელშიც ქართველი პიო-
ნერები მოსკოველ მეგობრებს თა-
ვიან შრომაზე და ცხოვრებაზე ესე-
უბრებიან. გორელი ბავშვები ფხე-
ნისწიწი წერილს გზავნიან და კორეულ
ბავშვებს გულწრფელ მეგობრულ
გრძნობას უმეტავენ. მათ შორის
მანძილი დიდია, მაგრამ სიყვარული
აახლოვებთ მათ:

„ჩემი გორიდან შორია
შენი მშობელი კორეა,
ო, განა მართლა შორია!..“

წიგნში შეტანილი ბევრი ლექსი
ბავშვებს კარგად აცნობს პიონერულ
და კომკავშირულ ცხოვრებას, აუკ-
ვრებს შრომას, გარჯას; უწერავს
სიყვარულს სამშობლოსადმი; ასეთი
ლექსებია: „მფრინავი“, „მეშვეაუ-
რის ვაჟიშვილი“, „ღღღს ხმა მის-
ცეს“, „მოდის ახალი პური“ და სხვა
მრავალი.

ბავშვებისათვის ცნობილი ენით
აცოცხლებს პოეტი ომისდროინდელ
ამბებს. ზოგი ნორჩი მკითხველი სამა-
მული ომის დროს გაჩენილი არც კი
იყო, ზოგს კი მაშინ გაგების უნარი
ჯერ არ შესწავდა. ამ წიგნში შეტა-
ნილი შესაბამისი ლექსები მკითხ-
ველს სწორ წარმოდგენას აძლევს ამ
ისტორიულ მოვლენაზე და მას სამ-

კომონი
გორის ციხესთან
1919 წლისგაზაფხული

შობლობისთვის თავდადების სული-
სკვითებას უწერავს. ამ თემაზე და-
წერილი ლექსებიდან გამოირჩევა
„გამომშვიდობება პატარა ძმასთან“,
„წერილი შოთა-ბიქს ფრონტთან“,
„ზოია კოსმოდეშინასკია“, „კომკავ-
შირელი“, „სიმღერა ყელსახვევით
ბიჭუნაზე“.

ლექსების ერთ ნაწილში გაიცხუ-
ლია შურიანობა, ბუტიობა, მარხუბ-
რობა. ეს ლექსები ბავშვებს უწერ-
ავს მეგობრობისა და ამხანაგობის
გრძნობას, მრავალდებს მათ წესიერ-
ბისაკენ. ამ მხრივ გამოირჩევა „მიზე-
ზიანი გოგო“, „ასე როგორ იქნება“
და სხვ.

ბევრ ლექსში პოეტი ბავშვებს სიყ-
ვარულს უწერავს მშობლიური კო-
მუნისტური პარტიისადმი.

ინტერესთი იკითხება პოემები:
„როსკისანი“, „სამგორში“ და „შაქ-
რო“.

ამ წიგნში ბავშვები ბევრ სასარ-
გებლოს წაიკითხავენ, მათი ცოდნა
შეივსება, მრავალფეროვანი გახდება.
ეს ლექსები ბავშვებს კიდევ უფრო
შეაუყარებენ ჩვენს დიდ საწმობ-
ლოს, კომუნისტურ მშენებელ ჩვენს
ხალხს, კომუნისტურ პარტიას. ისინი
ხელს შეუწყობენ კარგი მოქალაქე-
ების აღზრდას.

ბრიტულ კვანძილავშილი

თავისუფლების დიდი მომღვაწელი

ასი წელი გავიდა ჰაინეს გარდაცვალებიდან. 1956 წელს გერმანიაში „ჰაინეს წელი“ უწოდეს, ისე დიდია ხალხის სიყვარული თავისი სახელოვანი შედეგისადმი. მაგრამ ყველას როდი უყვარდა ჰაინე, ძნელია მოიხებნოს ქვეყნად მეორე პოეტი, რომლის სახელის გარშემოც იმდენი ბრძოლა ყოფილიყო, რამდენიც გაიმართა ჰაინეს გარშემო. პოლიტიკური მოწინააღმდეგეები, რეპრესიონერები მას ეძახდნენ უტიფარს, საშრობლოს მოვალეს, ყოველნაირად უტახდნენ სახელს და ზოგჯერ არც კი თვლიდნენ პოეტად. ამისი მიზეზი ნათელია. ჰაინე იყო გრძობიერი ლიბერალის და იმავე დროს დაუღწეობელი სატირალის. თავისი შეუზღავარი ბრძოლით გერმანიის მეფეებისა და მათი შავი ძალების წინააღმდეგ ჰაინემ მალე მოიხვევა ხალხის ქომაგის, მებრძოლი ახალგაზრდობის პუტის სახელი, და იმავე დროს ბნელთვის მოციქულების — მეფეების, მინისტრების, მღვდლებისა და ოფიცრების სიძულელი.

ჰაინე დაიბადა მშვენიერ ქალაქ დუსელდორფში (დასავლეთ გერმანია) 1797 წლის 13 დეკემბერს. ეს რიცხვი პოეტმა ხუმრობით ვადაკეთა 31 დეკემბრად და განაცხადა — მეცტარამეტე საუკუნის პირველი მოქალაქე მე ვიყავიო. ამაში ის გულისხმობდა თავისი პოეზიის სიახლეს, მებრძოლ ხასიათს.

ჰაინეს დედა განათლებული ქალი იყო, იცოდა ფრანგული და ინგლისური ენები, უყვარდა ლიტერატურა, ბევრს ზრუნავდა შეიღობის განათლებაზე და მუსიკის მასწავლებელსაც კი დაუქირავა მათ, მაგრამ „სიმღერების წიგნის“ ავტორმა ვერასოდეს ვერ ისწავლა სიმღერა, ცეკვა და საგაერო საქმე, რისთვისაც აწააღმდინენ მშობლები. სამაგიეროდ აღტაცებით ისმენდა დედის ოთხრობოდ ამბებს და ადვილად ისწავლა ასობე, რომელთაც დედა ბუნების კედელზე ცარცით უწერდა.

ათი წლის ჰაინე დუსელდორფის ლიცეიში მიიპარეს. ლიცეის დამთავრების შემდეგ პარია მალე გაგზავნეს ჰამბურგში მილიონერ ბიასთან, სოლომონთან, რომელიც საბედლოდ ეხმარებოდა. სულ ხელდასხვა მიდრეკილებების ბიძამისშვილს შორის მუდამ უთანხმოება იყო. სოლომონი ამბობდა: არა ყმაწვილს რომ რაიმე ხელობა ესწავლა, ლექსების წერა არ დასჭირდებაო. პოეტი კი მდიდარ ბიძას ეუბნებოდა: შენში ყველაზე კარგი ის არის, რომ ჩემს ვეპარს ატარებო.

ჰამბურგში ჰაინე პირველად აშკარად შეეგება მოხელეებსა და ვაჭრებს, რომელთაც სიგარები აქეთ პირში გაჩრილი, ჯიბეში შვიდად ითხოვენ ხელეებს, ყველაფერს ნთქავენ და ინულებენ, მაგრამ მათ თვითონ ვინ მოინდობენ?

ჰამბურგიდან ჰაინე მამას სწერდა: „ბანკირო ვერ გავხდები, თუნდაც იმით, რომ ბანკიროს სამეფო ადრე თუ გვიან დაინგრევია“. ამას სოლომონიც კარგად გრძნობდა. და მეამბოხე მძისშვილი თავიდან მოცივდა: უნივერსიტეტში გავზავნა იმ პირობით, რომ ადვოკატი გამოსულიყო. ჰაინე სწავლობდა ზონის, დიდიგენისა და ბერლინის უნივერსიტეტებში. მაგრამ იურიდიული მეცნიერების დოქტორმა ჰაინემ სულ სხვაგზა აირჩია და გამოუშვა „სიმღერების წიგნი“ — ლექსები, რომელთაც მას მხოლოდის ერთ-ერთი უღედესი ლირიკოსის სახელი მოუხვევებ. მათში, დიდი პირადი ტანჯვის გარდა, პოეტმა ასახა თავისი დრამა უწყალოდობა არსებული უკუღმართობით. მან ფხიზელი გონებით შენიშნა, რომ ქვეყანა

გაყოფილია მუქა მქოთახორებად და პატიოსან მშრომელთა მილიონებად, რომელთაც ეკუთვნის მომავალი.

31 წლის პოეტი 1830 წელს მიდის პარიზში, სადაც ამ წელს რევოლუცია მოხდა. პარიზში დარჩა ის სკივლილმადე. იქვე განაგრძობდა ბრძოლას ყველა ხალხს მჩაგვრელთა წინააღმდეგ. იქვე დაუშვებობდა მუშათა კლასის დიდ ბელადებს — მარქსსა და ენგელსს. ამ შეგვარობამ მეტი საბრძოლო ცეცხლი შეიტანა ჰაინეს შემოქმედებაში. იმ ხანებში დაწერა ცნობილი რევოლუციური ლექსები: „ენგელსისა“, „დოქტრინა“, „ჰომინი“ და სხვა. პოეტი „გერმანიაში“ მას მწაუხარებელი მათარსი ვადასჯა დაქუცმაცებულ გერმანიის მეფეებს.

1848 წლის მაისში ჰაინე უქანსკნელად გავიდა ქუჩაში. მძიმედ დაავადებული, თითქმის ჩონჩხად ცეცხლი პოეტი შინ კოქლობით დაბრუნდა, დაწვა და რვა წელი გაატარა „ლიბის საფლავში“, როგორც ეძახდა თავის ლოცვის. 1856 წლის 17 თებერვალს გათენების წინ, სამუდამოდ დასუქნა ხეობად ბრძანებული თვალები.

ასე ვანდენვლიობაში დალია სული გერმანელი ხალხის ამ დიდმა შვილმა.

მაგრამ დიდმა მეოსანმა ხალხის გულში იპოვნა საშუალო ბიძა. დღეს ყოველი კეთილი ნების ადამიანისათვის ძვირფასია ჰაინე, რომელიც იბრძოდა ძალმომრეობის, ტორანის წინააღმდეგ, იბრძოდა თავისუფლებისათვის, დემოკრატიისათვის, თავის სამშობლოს გუერთიანებისათვის. ამის გამო არ უყვართ ის დღემდე დასავლეთ გერმანიის რეპრესიულ ძალებს. მისი ძეგლი ჰამბურგში ჯერ კიდევ პიტღობის ბრძანებით ყუბმარებად ვადადნეს, მაგრამ ეს ყუბმარები მათვე მოხვდნენ გულში, როგორც ხვდებოდათ ასი წლის წინათ ჰაინეს სატირა. დღეს ჰაინეს სახელი დუსელდორფში უპატრონოდა მიტოვებული, იქვე ბაღში ძეგლი დაქუცულობა, ხოლო ჰამბურგშია მდიდრებმა პოეტის ძეგლისათვის ერთი ნაჩრავი არ გააშენეს.

სამაგიეროდ ერთი ათად დაფასდა ჰაინე საბჭოთა კავშირში და დემოკრატიულ გერმანიაში, სადაც მილიონობით ტორაით ვამოლის ჰაინეს ნაწერები.

ჰაინე დაეცა, როგორც უშიშარი რანდი ცაცობრიობის უკეთესი მომავლისათვის ბრძოლაში. მას სრული უფლება ჰქონდა ეთქვა: „მე ვარ მსხვილი, ვარ ცეცხლის ალი! და რომ დაიწყო შეხლა სასტიკი, მე წინ ვიბრძოდი. პირველი რიგებში“. ტრანკე მშრომელები პოეტის საფლავს პარიზში კვლავ შეამოხვედნენ მახვილითა და დაფნის ვეპრკენით.

საქაქა ქაქაქა

ჰ ა ი ნ რ ი ხ ჰ ა ი ნ ე ს ლ ე ქ ს ე მ ბ ი

ლ რ ე მ ა ი *

გული-სევდებმა დასერეს,
დარღმა დამრია ხელი, —
არ ვიცი, რად არ მასვენებს
ერთი ზღაპარი ძველი.

აგრილდა, უკვე ბინდებმა,
რაინი მოღის წყნარად;
მწვერვალი წითლად ინთება —
მწუხრის მზის შუქი ჰფარავს.

მაღლა, კლდის თავზე მშვიდად ზის
ქალწული მომხიბვლელი,
ოქროს დალაღებს ივარცხნის
ოქროსვე სავარცხელი,

და ოქროს ტანისამოსით
ტურფად მორთული ქალი
მღერის ჯადოსნურ, ამო ხმით,
გასაოცარი ძალით.

მენავე, ნავში მჯდომელი,
შეიპყრო ტრფოზის სევდამ;
ქალს უმწერს დაუცხრომელი,
ტინებს ვეღარა ხელავს...

მჯერა, ტალღებმა ჩაიძირა
მენავეცა და ნავიც;
ორივე მსხვერპლად გაწირა
სიმღერით ღორღობამ.

ტ ი მ ლ მ ე ც ი ა **

შენ გერმანიის თავისუფლებას
უნდა უმღერო, ჩენი პოეტო,
რომ შენმა ლექსმა, სახელოვანო,
დიდ საქეთათვის აღგავრთოვანოს
და ხალხს მარსელის მიწად მოედოს.

ნუ იღუღუნებ, როგორც ვერტერი,
დამდნარი ლოტეს ტრფობით მწველითა
და, რასაც ბრძოლის ზარი გუგუნებს,
უთხარი შენს ხალხს, შენს საუკუნეს
ხანჯლის, მახვილის,
ციცხლის ენითა.

ნულარ იქნები ნაწი ფლიტა,
ეს ილილია მოგვწყინდა, კმარა!
იყავ სამშობლოს დავი, ნალარა,
იგრავინე მტრების გულმშესაზარად,
დასცხე, რომ სისხლი დიდდეს ღვარად.

სქემი,
იგრავინე,
ვიღრე ძლიერი
ველს არ დასტოვებს ტირანი ბოლოსი
იმღერე ბრძოლის მიწის ხალხისთვის
და საკუთარი შენი თავისთვის
საერთო წესით იზრუნე მხოლოდ.

ჰ ი მ ნ ი ***

მე ვარ ციცილი!
მე ვარ მახვილი!

მე თქვენ წყევიაღში გზას გინათბდით,
და, როცა მკაცრი ბრძოლა დაიწყო,
მტერს მივკავადი თავგანწირული,
მებრძოლთა პირველ რიგებში მდგარი.

ახლა ჩემს ირგვლივ გვაშები ყრია
ჩემი ძვირფასი მეგობრებისა,
მაგრამ პა, მაინც ჩვენ გავიმარჯვეთ!
ჩვენ გავიმარჯვეთ,

თუმცა ირგვლივ გვაშები ყრია
ჩემი ძვირფასი მეგობრებისა

და გამარჯვების სიმღერებს შორის
სამგლოვიარო ვალთბაც ისმის.
მაგრამ ჩვენ ახლა აღარ გვცალიან
არც საწვიმოდ,
არც სამწუნაროდ,
ისევ გაისმის დაფაფთა ხმა,
იწყება ბრძოლა...

მე ვარ ციცილი!
მე ვარ მახვილი!

გერმანულიდან თარგმნა
მახატან ბიწურქელმა

* გერმანიაში, ბინგენსა და კობლენცს შორის, სადაც რაინის კალაპოტი ძალზე ვიწროვდება, აღმართულია ლორე-ლასი კლდე, რომელზეც გუბმანელ ხალხში მრავალი თქმუ-ლება გავრცელებული. ერთ-ერთი თქმულების მიხედვით, ამ კლდის ძირის ცხოვრობდა ერთი ახალგაზრდა მეთევზე. ერთხელ თევზაობის დროს მის მოველითა უღამაზესი ქალ-წული, ერთ ადგილზე მიუთვითა და უთხრა: თუ იქ ითევზა-ვებ, მევრ თევზს დაიჭერა. მეთევზემ დაუჯერა და მართ-ლც გამართლდა მისი ნათქვამი. როცა ეს ამბავი იმ ქვეყ-ნის უფლისწულმა შეიტყო, სამი მეგობრის თანხლებით გა-ენგზავრა ქალწულის შესაპყრობად. ისინი ავიდნენ კლდეზე, სადაც ლორელი იჯდა, მაგრამ ამ დროს ისეთი მძლავრი ქარიშხალი ამოვიარდა, რომ რაინის ვამშაგებულმა ზვირთებ-მა მწვერვალამდე ააღწია და ყველანი რაინის შთანთქა. ქა-რისხლის ჩადგომის შემდეგ უფლისწულსა და მის მეგობრებს

ვეღარსად მოჰკრეს თვალი. ლორელი კი ყოველ საღამოს თითქოს ისევ იმ მწვერვალზე ზის და ოქროს თმებს ივარ-ცხნის თურმე. აი, ამ ზღაპარულ თქმულებას მოჰყვანდა ჰაი-ნემ თავის მშვენიერი ლექსი, რომელზეც უამრავი სიმღე-რაა დაწერილი. ეს სიმღერები გერმანულ ზალხში დიდა სიყ-ვარულით სარგებლობენ.

** ამ ლექსში მოკეტის მებრძოლი სულისკვეთებაა დამო-ცემული. „ლოტე და ვერტერი გმირები არიან — გაოთის რა-მანისა — „ახალგაზრდა ვერტერის ვნებანი“. სიყვარულსა და საზოგადოებრივ უსამართლობასთან ბრძოლაში დამარ-ცხებულ ვერტერი სასოწარკვეთილებამში ვარდება და სი-ცოცხლეს თვითმკვლელობით ამთავრებს.

*** დაწერილია 1830 წლის ივლისის რევოლუციასთან დაკავშირებით.

პიონერული ამბები

ფოთელი ნორჩი მოძანდაკებში

უკვე მეორე წელია რაც ფოთის პიონერთა სახლში ჩამოყალიბდა ნორჩ მოძანდაკეთა წრე. ახალგაზრდა მოძანდაკის, აკაკი ჩხვიძის ხელმძღვანელობით, წრეში გაერთიანებული ოცდაათამდე მოსწავლე ნაყოფიერად მუშაობს.

პირველ ხანებში მარტივ გამოსახლებათა ძერწვით იყვნენ გატაცებული, მაგრამ ახლაც დაეუფლენ ამ საქმეს, რომ უკვე ზოგიერთი მათგანი რამდენიმე ბიუსტის ავტორია. ყურადღლებას იპყრობს მოსწავლე ა. კუბრაძის მიერ ოსტატურად გამოძერწილი ნიკოლოზ ბარათაშვილისა და დავით ფურაძის ბიუსტები. ასევე კარგია ლ. პობოვის მიერ დამზადებული გიორგი სააკაძის ბიუსტი. მეექვსეკლასელმა ე. სასოვმა გამოძერწა პიონერ გოგონას ბიუსტი.

ახლა, ნორჩ მძერწავთა ჯგუფი, ნ. პაკორიას, ლ. ყალიჩავას და მ. ჭეილის მუშაობის შედეგად, მუშაობს ქანდაკებაზე, რომელსაც ნორჩმა ავტორებმა „პიონერთა ბანაკი“ უწოდეს.

მემორბორვის მატჩი

თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ნორჩ მოჭადრაკეებს საახალწლო არდადეგებზე სომხეთის მ ნორჩი მოჭადრაკე ესტუმრა. სასახლის აქტივობებმა მძობი სომხეთის ნორჩი თაობის წარმომადგენლები სიხარულითა და ზეიმით მიიღეს, საზეიმო შეხვედრას საინტერესო სპორტული შეჯიბრი მოჰყვა.

ყველა თვალყურს აღევნებდა თუ რა შედეგს მოიტანდა ეს მეტად საინტერესო მეგობრული შერკინება. პირველი შეხვედრა თბილისელთა სასარგებლოდ დამთავრდა, ანგარიშით 6:2. ამ შეხვედრაში საუკეთესო პარტია გაითამაშეს მნაცყანიაძე და მაჭავარიანი. მოიგო მაჭავარიანი. მეორე შეხვედრაში თავი გამოიჩინა სომეხმა გოგონამ ასლანიანი, რომელმაც საინტერესო და მწვავე პოზი-

ციურია „ბრძოლის“ შემდეგ მოიგო პარტია თბილისელთა ძლიერ მოჭადრაკე სტატნიკოვსთან.

შეხვედრის საბოლოო შედეგი თორმეტნახევარი თამაშის სახელობის პლატოზე აიყვანეს; დათვალეულები ჩვენი რესპუბლიკის ობიექტის შესანიშნავი ადგილები. პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეში საზეიმო შეხვედრა გაუმართეს, სადაც თავიანთი თვითშემოქმედება უჩვენეს.

მეგობრები მარტო ჭადრაკის დადებით რომ შეხვდნენ ერთმანეთს. მასპინძლებმა სტუმრები ი. ბ. სტალინის სახელობის პლატოზე აიყვანეს; დათვალეულები ჩვენი რესპუბლიკის ობიექტის შესანიშნავი ადგილები. პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეში საზეიმო შეხვედრა გაუმართეს, სადაც თავიანთი თვითშემოქმედება უჩვენეს.

— კვლავაც ვიბრძობთ სპორტული წარმატებებისათვის! — თქვეს ნორჩმა მოჭადრაკეებმა, როცა ერთმანეთს სამასსთავო სპორტული აღმები გადასცეს.

უფროსებს ეხმარებიან

ბავშვების ნაშუაგვრებით დამუშავებულ პიონერთა თათბის ერთ კუთხეში ჩამოყალიბებული ჩარჩოში ჩასმული საპატო სიგელი. საქართველოს კომკავშირის ცენტრალურმა კომიტეტმა ამ სიგელით დააჯილდოვა გორის რაიონის სოფელ ქვახვილის შრომისმოყვარე მოსწავლე ახალგაზრდობა.

10 ჰექტარზე მოუარეს ნორჩებმა სიმინდის ყანას. გათონას, სასუქის შეტანა — არაფერი დაუკლიათ და კარგი მოსავალიც მიიღეს. ანდა რა თავგამოდებით ჰგლოჯდნენ მინდორში პიონერები უგრეხელს, — პირუტყვისათვის ამ ძვირფას საკვებ ბალანს! ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ ომარ სადალაშვილი, გივი ჯანუზაშვილი, ზემფირა მერაბიშვილი და სხვები. 15 ჰექტარზე აიღეს მათ უგრეხელი და ეს იმ დროს, როდესაც კოლმეურნეებს ბევრი სამუშაო ჰქონდათ და მუშაზელი აქლადით. ბავშვების დახმარებამ უგრეხელი გადაამწიფებდა და ნიადაგში თესლის ჩაცვენას გადაარჩინა.

დანიშნულ ადგილას — გზაჯვარედინზე ყოველ დღით ხვდებიან ერთმანეთს ახალმოზარდულთა ნორჩი შედეგი. ერთად მიეშურებიან ოსინი საკოლმეურნეო ფერმებისაკენ, სადაც უფლიან ზნობებს, ჯიშთან ძობებს, შინაურ ფრინველს. რომ ნახოთ, გესიამოვნებთა, ისე კარგად არის მოვლილი იზოლდა სადალაშვილის „შინდა“, ომარ უზრუგუნაშვილის „ინმა“ და სხვ.

სილონის დამზადება თუ აბრეშუმის კისის მოვლა, ჯართის შეგროვება თუ სხვა საქმე, მოსწავლეები ყოველთვის სიამოვნებით ეხმარებიან უფროსებს.

მ რ ი თ ვ ე ჩ ი ნ ე თ შ ი

პეკინი პეიჩინაშვილი.

საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი.

გასული წლის ოქტომბერსა და ნოემბერში ჩინეთში იმყოფებოდა საბჭოთა მსახიობების დელეგაცია. მათ შორის მეც ვიყავი. ორი თვის განმავლობაში ჩვენ მხოვართ ჩინეთის უდიდესი ქალაქები, გავმართეთ კონცერტები, გავეცანით უძველესი ქვეყნის მდიდარ კულტურას, მრავალფეროვან ბუნებას და, რაც მთავარია, დაფუძნოვდით და დაუფლებობრდით თავისუფალი, დემოკრატიული ჩინეთის აღმშენებელს, ხელოვნების წარმომადგენლებს, მუსიკებს, გლეხებს, პიონერებს.

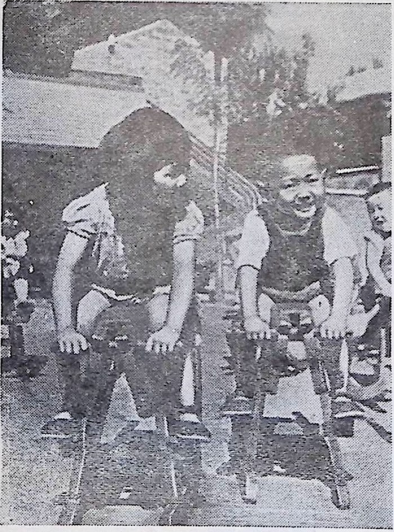
ჩემი პატარა მეგობრები, მე ვიცი, რომ ქართველ პიონერებს, ისევე, როგორც საბჭოთა ქვეყნის ყოველ პიონერს, ძალზე აინტერესებთ განვლებული ჩინეთის ცხოვრების ყოველი მხარე, აინტერესებთ ამ ზღაპრულა ქვეყნის წარსულიც და აწმყოც. ამიტომ მინდა გავიხიაროთ ჩემი ზოგიერთი შთაბეჭდილება.

რვა დღე და ღამის მგზავრობის შემდეგ „მოსკოვ-პეკინის“ მატარებელმა ჩინეთის სახლდარს მიაღწია. ჩვენ დრო ტყუილად არ დავვიკარგავს; მოხერხებულად მოვეწყებთ ვაგონის ფანჯრებთან და ვათვალიერებდით გაშლილ ფართო ველს, რომელზედაც მისრიალებდა ჩვენი მატარებელი. მინ-

დგრებსა და ბაღებში გლეხები მუშაობდნენ, ამუშავებდნენ იმ მიწას, რომელიც სულ ექვსი წელია, რაც მათ საკუთრებად გადაეცა.

აი, პეკინი! თავისუფალი, დემოკრატიული ჩინეთის დედაქალაქი. პეკინმა ერთი შეხედვითვე მონახილა. ის არაჩვეულებრივი სილამაზის ქალაქია, სულ მშვენიერში და ყვავილებში ჩაფლული. აქ ყოველ ნაბიჯზე შეხედვით იეროგლიფებს. საქტუმრო „პეკინიდან“, სადაც ჩვენი დელეგაცია მხოთავსდა, ვათვალიერებდით ჩვენს დაბლა გაშლილ ქალაქს, უფრო სწორად — ყვითლად, წითლად და მშვენიერ შედლები სახურავებს. განსაკუთრებით აღსანიშნავია პეკინის ცენტრალური ნაწილი, ეგრეთ წოდებული „აქრძალული ქალაქი“. აქ ჩინეთის იმპერატორების რეზიდენცია იყო და, ვინც მისი სასწვრების გადალახვას გაბედავდა, სიკვდილით დასჯა ემუქრებოდა. „აქრძალული ქალაქი“ ყვითელი, მოჭიქული კრამიტის სახურავებით ვიცანით, — ერთ დროს ყვითელი ფერი იმპერატორის პრივილეგიას წარმოადგენდა. ჩვენ დავათვალიერეთ ჩინეთის იმპერატორების ზამთრის სასახლე, — „გუზუნი“, — რომელშიც ახლა ჩინეთის ხელოვნებისა და კულტურის მუზეუმი მითავსებული. მუზეუმში დატკლია ხალხური შემოქმედების შესანიშნავი ნიმუშები. განსაკუთრებით განსაკვიფრა სპლოს ძელისა და ლითონის დამუშავების ხელოვნება. დიდებული კოშკები მორთულია სხვადასხვა ჩიტებისა და ცხოველების ფიგურებით. განსაკუთრებული საპატიო ადგილი უჭირავს დრაკონებს. მანამდე შეგონა, რომ დრაკონი ავსული, ბოროტი მხეცის სიმბოლო იყო, ჩინეთში კი, თქმულებების მიხედვით, დრაკონი თურმე ერთი იყო არსება, რომელიც ოჯახის სიმყუდროვის დამცველად გვევლინება.

პეკინში ჩვენ დავათვალიერეთ ერთი უძველესი კედელი, რომდენიმე ასეული მეტრი სიგრძისა, რომელიც უჩვეულო აქუსტიკურ ეფექტს ქმნის. თუ კედლის ერთ თავში დადგებით და დაილაპარაკებთ, თქვენს სიტყვებს გარკვევით გაიგონებს კედლის მეორე თავში მდგარი ადამიანი. ერთბაშად ვერ დავუჯერე ამ საოცრებას, მჯერამ დავიწყეთ თუ არა „ბაასი“ ამ კედლის საშუალებით ჩემს ამხანაგებთან, დავარწმუნდი ჩინეთის უძველესი არქიტექტორების განსაკვიფრებელ ოსტატობაში.

პეკინის ერთ-ერთ საბავშვო ბაღში.

1 ოქტომბერს, ბეკინის ტინანსმის მივლიანზე, ჩვენ დავაწარმოეთ ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის შექმნის იქსის პოლიტიკის მიხედვით სიმბოლო პარლამენტის და მუშათა დემონსტრაციის უდიდესი ერთობისთვის. დემონსტრაციებში ლაშქარ ნაციონალურ კონტრეპანში იყვნენ გამაჟუგობიერნი, მათ მოქონდათ ბელადების პორტრეტები.

ჩვენი პირველი კონცერტი მოეწყო თეატრში, რომელიც სამი თვის განმავლობაში იქნა ამგებელი მისიკის (ტანსონის) და ნემოროვიჩის მისიკის მუსიკალური თეატრის დასტროლოზთან დაკავშირებით. თეატრი, რომელსაც "ციური ხიდი" ეწოდება, სადა ათას მაყურებელს იტევს კონცერტში და დიდი წარმატებით ჩაიარა, სადაც კი მივიღოთ ჩვენ ყველაზე გზავნილებს ვინა მერადლის სიმღერით "მისიკი-ბეკინი".

ერთ-ერთი კონცერტის დროს კვლავსაში საბუთო მსახიობებთან შემოვიქმნა 83 წლის მოსკოვი, ძველი კომპონირებული სიტუაციის, რომელიც თერმე მათ მე-დუნის მასწავლებელი ყოფილა. მოხუცმა მკითხა — ჰეგს თუ არა სახალხოველთა ბუნება ჩინეთის ბუნებას, კარგა ხანს გვესაუბრა და ბოლოს დაბოლოცა: კიდევ დიდხანს გემღეროს ასე ტატილოვ.

ჩვენს პირველ კონცერტს ბეკინში ესწრებოდა იტალიის კომუნისტური პარტიის ერთ-ერთი ზემოქმედელი, მწიგნობარის სტალინური პრემიის ლაურეატი პიეტრო ნენი. იგი შევასრულე რიგობლებსა და თეატრის არიები იტალიური ენაზე. პიეტრო ნენის ძალზე მოეწონა და მადლობა შემომთიქვალა. ჩვენის მეტად სასიამოლო იყო იტალიელი მყურებლის შექმნა.

დადევნიარი მოამბეებლებმა დასტოვა ჩვენზე ჩინეთის თეატრალურმა მე-

ჩინელი მხატვრის ლან იფ. ტანს გრაფიკა ხეზე — "იქ, სადაც აქამდე აღაშინა უფრო არ დადგა".

სიკულურმა ბელოვნებამ. ბეკინში ჩვენ ვაპტრებოთ ვეგეტო რეორტები "მუსიკალური მალაქა", რომელიც ინტერესებს წარმოადგენს და სადაც ოჯახობითი სწავლობენ და ცხოვრობენ მოსკოვში მოსწავლეები, დირიჟორები, მუსიკოს-შემსრულებლები. მოვსკოვში სიტუაციები უკნდის შესრულებით. სიმფონიურმა ორკესტრმა დაუტარა კომპონირებული უსი-მუსიკის "ვეფხვების ტყვეობა", რომელიც წაგავს ჩვენს სხორთებს.

რამდენიმე თავისებურება ჩინური ოპერისა: ჩინეთში კლასიკური ოპერის 200 სახეობაა არსებობს — ბეკინის ოპერა, შანსინური ოპერა და სხვ.

ფერხალის ამ არ გვერდზე მოაჯახებოდა ჩინური შემოქმედების ნიმუში. ფერხალი კლადო-სადაც გამოიყო ეს ნაგებობის ხანარება ბანკის მხარდაც, ზემოდან ქვედა: მამალი; ბები უფრო ბილი); ხერა ყვავილები; ტარჩან; ოქროს თევზის ხაზი პერსონაჟი; ბები, ხილითა და თვალ-მარჯალთა და ვეფხვითი ურთიყო (დღლითა) და გამარჯალთა; ცატა.

ჩინელი მხატვრის ლან იფ. ტანს გრაფიკა ხეზე — "სახლის მკვლელობის დროს".

6943 უმეტეს თეატრებში როლებს ამ მხოლოდ ქალები ასრულებენ, ამ მხოლოდ ქალები. რა თქმა უნდა, არის ასეთი თეატრებიც, სადაც მალბიცი და კომედიის მანერლოვანი ერთობითაა. ჩინური ოპერაში ორკესტრი სცენაზე განლაგებული, სპექტაკლი მიმდინარეობს დირიჟორის გარეშე. მუსიკა ყუბოლების ხახვამით გადმოსცემს გმირის განუყოფილებს. მაგალითად: თუ გმირი ბრახობს, ორკესტრი ძალზე მამაშლი უტარებს, თუ გმირი იცინის, ორკესტრიც "ბაბაქს" მას. ჩინური კლასიკური თეატრის მსახიობის ბელოვნება ძალზე რთულია. ის პირველ ხარისხიანი აკრობატი უნდა იყოს,

უნი მორიღის, უნი დღისა და უნი დღისა და პატრონი ბელოვნებას. საყვირელი არ არის, რომ ჩინელი ასახა-ბები ბეკინში დავიკუნებო სწავლა და 18-17 წლის ასაკში ვემ 50-მდე როლი იქნა სთამბოში, ბეკინის ოპერის ერთ-ერთი სპექტაკლით გველმარ არის ასეთი სცენა: მსახიობი შეიარაღებული გმირი ქალი ცდილობს შეიკრას სახალხო; მას გზას უკლბის ორი დარაჯი. მათ შორის ჩაღვება ბრძოლა, მთავარი როლის შესრულებული მსახიობი ქალი ხელებით ფეხებით, თავით, მთელი სხეულით იგვირვინს მასკენ ვალსტორისკენ შევსება და, რადგანაც დარაჯების რიგები მატულობს, ის ამ მოთარბებებს თანდათან აქაბრებს და ბოლოს განაცხადებს სისწრაფეს აღწევს.

ერთ-ერთ ინსცენირებამში — "მოვანურთა დასავალითში" — ნაწევნი იყო ზიდან ზეზე მოტრეწვე მიმწერი. გამოვირდა, ისე როგორ მომინებურებს, რომ სცენაზეც გამოხვედრებოდა და უფრო მეტად გამოვირდა, როდესაც მიიბრუნეს, რომ მიმწერის როლის ცდილობს მსახიობი ლო შო-ჩინი ასრულებდა. მისი თამაში და გრიბი იბრუნდა ზუსტი იყო, რომ შეცდომებში შემივინა.

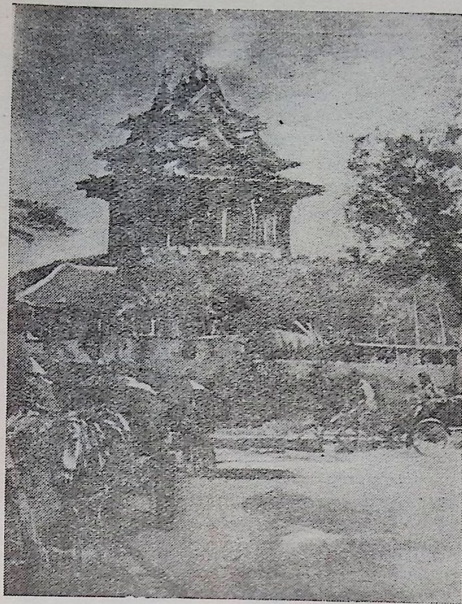
ჩინურ თეატრში მონაწილეობაში აღვიკო უტარებს ტანსამოსსა და გარდის, მსახიობებს აქვს, თუბის სიტყვების, სიტყვების მიწვევა სახეზე, თავისი დაწინაურება აქვთ. ზოგი სახევა-დობრე მსახიობების განსაზღვრის ზოგი — მალბიცი, ზოგი — ხარისხის. ხანადაც კი მაგალითად, თუ გმირის მოყვარული იქნება აქვს — რე უბრედლი და უბრე ყოფილი, თუ წვენი სამად აქვს გაყოფილი — გმირი განალოებული და კლასიკური აღმამინა.

19 ოქტომბერს ჩვენმა დღეოვანი კონცერტს ყველაზე უფრო თანდალით შეამო საბუთო მსახიობების სახელები, რომლებიც დადებენ ქალბ-ბავშვის განთავისუფლების დროს.

საქართველოს
წიგნების
კავშირის
საბჭო

ფოტორეპროდუქცია საბჭოთა მხატვრის ვ. კლიმაშინის სურათიდან — „პეიზი, ვა საბჭოთა გამოფენისაგან“.

სამხრეთის დიდ ქალაქში — კანტონში — დავათალიერეთ მათ ძე-დუნის მუზეუმში. ეს პატარა, უბრალო სახლია, სადაც ცხოვრობდა და მუშაობდა ჩინელი ხალხის დიდი ბელადი.

საბჭოთა მსახიობებმა გადაწყვიტეთ, რომ გვესარგებლა შემთხვევით და დავხმარებოდით ჩინეთის ხელოვნების მუშაკთა ახალგაზრდა კადრებს. დელეგაციის ყოველ წევრს მოგვამაგრეს მოწაფეები, რომლებიც ორი თვის განმავლობაში ჩვენთან ერთად მგზავრობდნენ ჩვენთვის განკუთვნილ მატარებელში. სალონ-ვაიონში მუსიკალური ინსტრუმენტები იყო და, ამრიგად, ჩვენი მეცადინეობა ერთი დღითაც არ შეწყვეტილა. თარჯიმანის დახმარებით ყველაფერი რიგზე წარიმართა. მე მათ ვასწავლიდი როგორც სიმღერის ტექნიკას, აგრეთვე, თვით სიმღერებს, სხვადასხვა რომანსებს. ჩემი მოწაფეები ძალზე ნიჭიერნი და შრომისმოყვარეები გამოდგნენ. 23 ნოემბერს მათ საანგაროში კონცერტი გამართეს და დიდი მოწონებაც დაიმსახურეს. ჩვენ შორის ისეთი მეგობრული ურთიერთობა დამყარდა, რომ განშორება გვეძინებოდა. და აი, მოსკოვში გამოგზავრების წინ, აერთოდროშზე, როდესაც თვითმფრინავის წასვლას რამდენიმე წუ-

თიდა აკლდა, ჩემთან მიიბრინა თარჯიმანის კონვერტი გადმოძეა. როდესაც თვითმფრინავი აფრინდა, მხოლოდ მაშინ შევძელი წერილის წაკითხვა. აი, რას მიწერდნენ ჩემი ჩინელი მოწაფეები:

„მატარებელი მიპქრის და მიპქრის, რაც უფრო ვუახლოვდებით პეიზს, მით უფრო ახლოვდება ჩვენი განშორების წუთი. რა უცბად გაიარა ორმა თქემ თითქოს ერთი თვალის დახამამებაში. როგორ გვინდა, რომ ლექსიკონში არ იყოს სიტყვა „განშორება“. ბედნიერად ვერძნობდით თავს, რადგან ყოველდღე შეგვეძლო თქვენი მოსმენა, ყოველდღე ვმეცადინებოდით თქვენი ზღომძღვანელობით, ამიტომ ეს ორი თვე ჩვენთვის ყველაზე სამახსოვრო და ძვირფასია. თქვენი გულითადი დახმარების წყალობით, თითოეული ჩვენგანი დაწამუნდა საკუთარ შესაძლებლობებში...“

ძვირფასო მასწავლებლო. მართალია, ჩვენი დღეს ვშორდებით ერთმანეთს, მაგრამ ჩვენი გულები იქნა ერთად იქნებთან, მუდამ გვიგულე თქვენს ღირსეულ მოწაფეებად. მომავალში, როდესაც ვიმღერებთ, მუდამ გავიხსენებთ თქვენ.

ჩვენ გულმოდგინედ ვისწავლით და სწორად მოგწერთ ჩვენს შესახებ. და ბოლოს, გთხოვთ, სწორად მოგვეწერით ხოლმე შორეულ თბილისიდან.

აკოცით მაგრად.
თქვენი ჩინელი მოწაფეები: ცუი-იუნ-ცან, ფან ინ-შენ, ვან-იუნ, იუ-შო-სან, ჩაო-იუნ, სილი-ნაი, ჩოუ-ჟუნ-ლი, ლი-ბინ.

25/XI—55.“

წავიკითხე ეს გულთბილი სტრქეონები და, მართალი გითხრათ, ცრემლები მომერია. მოგფრინავდი მოსკოვისაკენ და გული სიამაყით მეტყებოდა, რომ საბჭოთა ქვეყნის მოქალაქე და მსახიობი ვარ, მოქალაქე იმ ქვეყნისა, რომელიც ხალხთა შორის მეგობრობისა და მსოფლიოში მშვიდობის განმტკიცების მესაჭეა.

ჩინური თოჯინები

სადარაჯოზე

საქართველოს სახელმწიფო გამოცემლობა მიმდინარე წელს გამოსაცემად აწვადებს თბილისში მცხოვრები ქუთოის პოეტების ლექსებისა და პოემების კრებულს. ებმებათ ნაწევებს ქუთოის პოეტის გოგარ ბროვის ვრცელ ლექსიან „სადარაჯოზე“. თარგმანი ეკუთვნის პოეტ ილია ხოშტარიას.

1

ცაზე ღრუბელი დინჯად მიცურავს,
ქედებს ღრუბელი ჩამოსწოლია;
ჩამუქებული სღუმან ხევები,
სადაც გახედავ — ირგვლივ თოვლია:

ხან შეჩერდება, ხან დადის დინჯად,
მშობლიურ ხმაზე ღიღინებს ალი,
მაღალ მთებს, ხეებს ზევარეს და ფხზლად
გადასავლელზე უქირავს თვალი.

ამ დღეს ნატრობდა, ეს დღეც მოვიდა,
აგერ ის ახლა ჯარისკაცია.
ბავშვურ სინარულს განიცდის ალი,
გმირის ფარაჯა ტანზე აცვია.

მტერს საორგულოდ ჩვენსკენ გადმოსულს
არ გაახარებს, მიუსწრებს დროზე...
სამშობლოსათვის თვედადებული
მედგრად დგას ალი სადარაჯოზე.

2

კუნაპეტი ღამე არის,
მაგრამ ბნელში ლანდსა ხედავს,
ფიქრობს ალი: ჩვენი საზღვრის
გადმოლახვას ეს ვინ ბედავს!

მხედველობა თუ მალატობს!..
შეტრიალდა უმალ მარად,
თოფი ხელში მოიმარჯვა,
ლანდისაკენ გამოქანდა.

წუთით შედგა, მიაყურა,
ვიღაც იყო უეჭველად!
უნდა სდიოს ამ ბურუსში
საზღვრის დამრღვევს — გაჭირლს ველად.

ტყე-ტყე ჯანღმა გადიარა,
დილა ნისლის ფარდს უშვებს...
უნდა სდიოს სულ კვალდაკვალ,
საზღვრის დამრღვევს არ გაუშვებს.

გაშვივებულ სალ კლდეებში
სადარაჯო მიმაღულა.
ორთა ბრძოლა ახლა უნდა
გადაწყვიტოს თოფის ლულამ.

სდია ოთხი კილომეტრი,
ალის თოფი მთებში სტეკლა.
ბოლოს მტერმა თვალი მოკრა,
შეიმართა, — განა შეკრთა.

ალიმ მედგრად შეუძახა:
— სად წამიხვალ, გველო, ახლა!
არწივივით წამოფრინდა:
— არ გაინძრე! ხელი მაღლა!

შეუტეეს ერთურთს მედგრად,
ცას სწვდებოდა ბრძოლის ხმები,
და იმ ორთა ბრძოლის მოწყმე
იყო მხოლოდ ლურჯი მთები.

დაიჭექა თოფმა მაშინ
და მტრის გული შეიღეწა...
ცისკარივით იღიმოდა
მშობლიური ქვეყნის ზეცა.

ნახ. ნ. შალიკაშვილისა

ქინულა აღაქვი

რ ე კ ე შ უ

პარასკევი დღე იყო. ხალხით გაქცეული ბაზარში საძინელი დრიანტელი იდგა. ყოველი გამყიდველი გულმოდგინედ აქებდა თავის საქონელს, ხმაოდლა გაჰყვირდა და მყიდველებს თავისკენ მოუწმობდა. ამ აურზაურში წყლის გამყიდველთა ხმებიც ირეოდა; მათ ხელში ღოჭები ეკირათ შიგ მოლივლივ ლომინის ნაქრები. ქება-დიდებას ასხამდნენ თავიანთ უნიჭოვით ცივს, ტკბილსა და სურნელოვან წყალს და გაჰყვირდნენ:

— ცივი წყალი აბა, აქეთ ცივი წყალი!

ვინ ხილს მყიდელს, ვინ ნივთისა და გუნჯათის პაღვას. პაღვის გამყიდველები პირთანდღ დატვინილი ურმებით ბაზრის დასაველეთ მხარეს იყენენ ჩამწკრივებულნი; ვინ პაღვით სასვე ყუთები იდგათ.

სულ ბოლოში ერთი ბიჭი იდგა; პაღვიანი პატარა ყუთი წინ დაედგა და ხანდახან წრიაინა ხმით იხსობდა:

— პაღვა, თაღლის პაღვა, ნაქერი აბაზად...

ბიჭმა ერთხელ კიდევ მოუხმო მყიდველები. უზარმაზარი ტანის, დაუღუა სახის მამაკაცმა, რომელიც პაღვის გამყიდველთა რიგის მეორე ბოლოში იდგა, კისერი წაივარდელა და რიგს ბოლომდე გახედა. დანიხა თუ არა ბიჭი, დონიჯი შემოირტყა, თვლები გაღმობრადა და ბაჯბაჯით წავიდა მისკენ. იგი გაშტერებული გაშტურებდა ფეხშიშველად, შავგვრემან ბიჭს, რომელსაც ნარმის პერანგი ეცვა და დაჰყუტებული ჭული ეხურა.

— ეი, გასა, აიღე შენი ხარახურა და მოშორდი აქედან; წადი, სხვაგან დაჯექი, ჩვენ ვაქრობაში ხელს ნი გვიშლი!

ამ დროს ბაზარში რაღაც ჩოჩქოლი შეიქნა. ყველამ შარავისკენ გაიხედა, საიდანაც შეწყობილი ნაბიჯითა და სიმღერით მოდიოდა შეიარაღებული რაზმი. გაიხს მათ ადტაცეებით უყურებდა. რაზმელებს ერთმანეთისაგან განსხვავებული ტანსაცმელი ეცვათ. წითელი ლენტე ერთს ჭულზე ჰქონდა მიწაგრებული, მეორეს—საყელოზე, მესამეს—მლაგზე. გაიხი განციფრდა. სანტერესოა, ვინ არიან?—ფიქრობდა ბიჭი. მას საკუთარი თვლით უნახავს ყაზახები და პოლიციელები, რომლებიც გაფიცულებს გაშიშვლებული ხმლებით მისდევდნენ, მაგრამ ეს შეიარაღებული ხალხი სულ სხვაა. ესენი ცხენიან ყაზახებს კი არ ჰგავან, რომლებიც გაფიცულთ ეხვრიან, არამედ—თვით გაფიცულებს. მაგრამ იარღლი ამით ვინ მისცა? როცა ცხენიანი ყაზახები გაფიცულებს წინა-

აღმდეგ გამოდიოდნენ, მაშინ მუშებს ხომ არც ერთი შამსანა არ ჰქონდათ!

გიასმა იგონო, რომ ქალაქში რაღაც სერიოზული მოხდა. რიყო, მაგრამ სახელდობრ რა, ვერ გავიგო.

როცა რაზმი თვალს მიეფარა, პაღვის გახდენძილმა გამყიდველმა წარბი შეიკრახა და მეზობელს გაღვლანარკა:

— არ ვიცი რა მოგველის... ქალაქი ფუტყრის სესასეთია არეული...

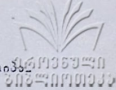
მაღე შეიარაღებული რაზმი იქაურობას გავორდა. მათი სიმღერის ხმა ახლა უკვე შორიდან ისმოდა. ბაზარში ყველა თავის ადგილს დაუბრუნდა. მეპაღვეც დახლბისკენ გაემართა, მაგრამ თვლით მოჰკრა გიასის და შეჩერდა; გაბერილი ლოყები უცხად წამოგვარხდა, — გიასთან მივიდა და მწყურაოდ ხელი სტაცა.

— მოხიდე აქეთ, მშვილობიანად გეუბნები, შენთვის სხვა ადგილი მოხაზე, — უთხრა მან და შემდეგ დაუმატა, — თორემ, მერე ძია ჯაფარს არ დაემღერო!

გიასს მოეჩვენა, რომ დაუღუა სახის მალაღმალალო კაცი, რომელიც მის წინ იდგა, ცახცახებდა. გიასს მეპაღვისათვის სიტყვაც არ უთქვამს, ისე გადიკდა ყუთი და სწრაფად გავორდა იქაურობას.

გიასმა კარგად იცოდა, რომ მეპაღვეებთან ჯიბირი არ გამოადგებოდა, რადგან ისინი გიასზე უფრო ძლიერები იყვნენ. თუ ის ამხანა, დაუღუა პაღვის გამყიდველი მოინდომებდა, მის ყუთს ისეთი პანდურის ამოკრავდა, რომ პაღვის ნაქრებს შურდულივით ვაგარდებოდა და მიწაზე მიმოიფანტებოდა; მერე ვინდა იყლიდა...

გიასმა ბაზრის დასავლეთ მხარეს გადაინაცვლა. აქ შეშვარი წაბლს ჰყიდდნენ. აქედან მას ადრევე გააუფრდა. მან ყუთი მიწაზე დადგა, ფეხები მორითხა, კედელს ზურგივით მიიყრდნო და ბაზარში ახლად ნასწავლი სიტყვებით კვლავ მყიდველებს მოუხმო. მაგრამ რანიარი უცნაური ხალხი მოდის ბაზარში! რატომ მისგან არავინ ყიდულობს პაღვას, მყიდველები რატომ უფლიან მას შორიალში? გიასი დაჰყურებდა პაღვის ნაქრებს, რომლებიც მოის სხივებს თითქმის გაღვნი. თვლით გადავლო თავის ჭუჭყიან ფეხებს ხელებს, ჩამოკვლევილ პერანგს და გაიფიქრა: „პაღვა, ამიტომ არ უნდათ ჩემგან ყიდვა“... უცხად, ფეხის თითზე ახალი იარა შეინიშნა. ოჰ, როგორ ოცნებობდა ფეხსაცმელზე!

ის რომ ფეხშიშველა არ დადიოდეს, ფეხის თითებს ქვაზე ხოშ არ იტყენდა. ყოველთვის, თითქოს განგებ, მანყდაშაინც მტკივნა თითს წამოკრავს ხოლმე ქვაფენილს.

გაისს მამა გაახსენდა. ორი წლის წინ, გავიციის დროს, მამამისი სერიანი რომ არ დაუბერებოდა, მას ჰაღვისა და წაბლის გამჟღავნება შორის ხტებოდა არ მოუწყებდა; მამა, ალბათ, კარგ ფეხსაცმელსაც შეუტარებდა...

— შევლო, გაის, — ტუნებოდა მამა, — სანამ შევკლებე — გასწავლი, მე ვერ ავიტან იმას, რომ შენც ჩემსავით იცხოვრო.

მამამ თავისი დაბირება შეასრულა. გაისი შემოღობვის ქარში თუ შამირის ყინვაში, ზოგჯერ ფეხშიშველი, ზოგჯერ თავშიშველი და უხალტო სკოლაში დადიოდა. რამდენიმე დღის შემდეგ, როდესაც მამამისი ცხენიანმა ყაზახებმა მოკლეს, გაისი მასწავლებელმა დაიბარა და უთხრა:

— შევლო ჩემო, წადი და სხვა გამოსავალი მონახე... ამ ბოხებულთა შეგლებს ჩვენს სკოლაში ადგილი არა აქვთ, წადი, ლუკმა პუტს ნუ დამაპარავინებ.

და იმ, მას შემდეგ ორი წელი გავიდა. გაისს ახლაც ნათლად აკონტება ის დღე, როცა მკაფითი მოხებრილი მუშუბი მათ სახლში შეიკრიბნენ და მამის ცხედარი გაახვენეს. მამის სერიახის უახლოესი მეგობარი მარდანი გაისს მოეხვია და ნუგეშისცემით უთხრა:

— ნუ ტირი, შევლო, მე განახლებე ხოლმე და დაგეხმარები...

ძია მარდანმა, ისევე როგორც მამამისმა, ზუსტად შეასრულა თავისი დაბირება — ეხმარებოდა გაისს. ყოველდღე შიშქონდა მასთან საუზმით სავსე ბოხსა და ფანჯრის რაფკე უტოვებდა ხოლმე.

ძია მარდანის წასვლის შემდეგ გაისი სასწრაფოდ ხსნიდა ბოხსან და საქმეებს მაღალიან შეეძებოდა. მაგრამ რატომღაც ძია მარდანმა გაისთან საბურთაო შეწყვიტა. გაისმა გვიან შეიტყუა, რომ ძია მარდანი დააპატიმრებდა და ჯერ პოლიციაში, ხოლო შემდეგ ციხეში მოათავსეს.

თითქოს ხელი პტერსო, გაისი უცხად ფეხზე წაშლია. მუხლზე და ცხვირზე ოლივი მოიწყობდა, ბაზუკის თამბი გადავალი და კვლავ შეიდევლებს მუშხი:

— ჰალვა, ნიგვზის ჰალვა, ნაქირი აბაზა...

ამ დროს ზურგს უკან რაღაც ხმა მოესმა და კინაღამ შეტრია.

— შევლო, რა ღირს შენი ჰალვა?

გაისმა თავი ასწია და მუშტარის შეხედა. მის წინ მაღალი ტანის, ჩექმებში გამოწყობილი კაცი იდგა.

„რა კარგია, — ფიქრობდა გაისი, — თუნდაც ერთი მყიდველი მაინც ხომ ვიშოვებ.“

— ძია, ნაქირი აბაზა ღირს! — სწრაფად მიუღო გაისმა.

— სულ რამდენი ნაქირია?

— შევლო, მანეთი და ორი აბაზა გადაიხადე და სულ წაიღე.

კაცმა ერთი ნაქირი გასინჯა.

— შენც ჰამე, შევლო, — უთხრა მან და გამომცდელი თვალებით მოაკვივრა ბიქს.

გაისი განცვივრდა. მან კაცს შეხედა და გაუბედვლად წარმოთქვა:

— არა, ძია-ჯან, მე...

მაგრამ ჩემქონამა კაცმა სიტყვა შეწყვეტინა:

— ჰამე, ჰამე, ყველას ფასს მე გადავიხდი!

გაისი უფრო გაცივდა. იეს რანაირი მყიდველია, თვითონაც კებას და მეც მიმახინძლებდა? — გაიფიქრა მან და ერთი ნაქირი აიღო. გაისმა პირველად გასინჯა თავისი ჰალვა.

— კიდევ კიდევ აიღე.

— არა, ძია-ჯან, გზადლობთ. ერთი ნაქირიც მიეყოფა.

— ჰამე!

გაისი იძულებული იყო კიდევ აეღო. კაცმა ღრმად ამოიოხა.

რა, ბიქს ეგონა, რომ ახლა ის ეტყოდა: შენ, ალბათ, მოიხივებოდი რე ესენი, ახ სნეღაშეფერილმა მოიმათხოვეო...

და დახეული გაისი თავის ამბავს მოჰყვა:

— მე მგზავი საფართან მოსამსახურედ ვმუშაობდი, ბაზარის ქუჩაზე, წაახლ ვზოდვდი, სამაფრის ნახშირის ყურად, ქურქელს ვრეცხდი. გოშინ ქიქა ვამიტავდა და ამისთვის გამოვადო: წადი, — მითხრა მან, — შენ თუ ასე ღარიწყებ, მოჯახს დამოქცეო. მომცა მანეთი და გამომიტყუმა. მე კი... გაისს თვალზე ცრემლი მოადგა. ეკლში თითქოს რაღაც გაეჩიზრა. შემდეგ შეხედა კაცს, რომელიც მის წინ იდგა და განაცხადა:

— მე კი ჰალვა ვიყიდე, შეიღ ნაქირად დავქვი და ახლა ვყიდი.

გაისი ისე გაურზღა, შვრეა ყუთზე გადაიტანა, რომელშიც ჰალვის მხოლოდ ერთი ნაქირია იყო.

— შე ორი საქმის გაკეთება არ შემიძლია — ქურდობისა და მათხოვრობის. მამა მუტუნებოდა, — ქურდობა ამკირებს ადამიანს... ვაქრად არ დაბრჩები, მაგრამ საბურთაო შეეწაღე ამით ვიჩრჩნე თავს.

— შენ ხომ სკოლაში სწავლობდი?.. როგორ მოხდა, რომ... — აღარ მოთავა უტყნობდა.

გაისი განცვივრდა. „ჩნედა ამ კაცმა საიდან იცის, რომ მე სკოლაში ვსწავლობდი?“ შეეკითხა გაოცებით თავის თავს.

— გამომადგენს... მითხრეს, — ამოხიბებულთა შეილებს სკოლაში ადგილი არა აქვთო.

კაცმა გულის ჯიბეში ჩაიყო ხელი, ქაღალდის ფული ამოიღო და ბიქს გაუწოდა:

— გაის, ეს ნაქირიც შექამე!..

გაისს სხეულში სითბო აღუარა. მას ეგონა, რომ მაღალი-მაღალი წითური სახის მემკლვე ჯავარისა და მგზავი საფარის გარდა მისი სახელი არავინ იცოდა. ამ კაცმა ნეტევ საიდან იცის!

— ძია-ჯან, საიდან იციო ჩემი სახელი?

„უტყნობა ვაიბნა.“

— შენ კი არ იცი მე რა მქვია?.. იქნებ დავაგაწყუდე? გავსოვს ძია მარდანი? — ცოტა სიჩუმის შემდეგ წარმოთქვა მან.

გაისს მამამისი მეგობარი გაახსენდა. მაგრამ კაცი, რომელიც მის წინ იდგა, სრულიად არ ჰგავდა ძია მარდანს. წვერით დაფარული, გაყვითლებული სახე... ნთუ ის არის?

გაისმა თვალები ფართოდ გააღო. კაცი ყურადღებით ჩააზრალა, აუცხად მარადი, კისერზე ჩამოვიდა და შეჰყვირა:

— ძია მარდანი!

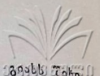
ძია მარდანმა გაისი გულში ჩაიყრა.

— შევლო, ეს ყუთი იქით გადააგდე. როგორც იქნა ჩვენთვის სასურველი დღე დადგა. ახლა ხელისუფლებამ ჩვენს ხელში. ათას ცხრაას ჩვიდმეტი წელი ისტორიაში დაუბრუნებოდა ჩვენს ხელში მხიარულობდა. ხოლო ისინი, ვისაც მღვდლები ეცვათ და მასღარი აღამიანების სახით გამოიყურებოდნენ, მწყურვალად იღვინენ.

ერთ-ერთი მაღლი სახლის კართან რომ მივიდნენ, ძია მარდანი შეტრიადა. გულის ჯიბიდან ქაღალდის ღურცლები ამოიღო, დახაზა და კარზეში მდგომ ქალიშვილებს კაცს ვისუფლა.

მარდანი და გაისი ბაზრიდან გამოვიდნენ და ხალხით გაქედით ფართე ქუჩას გაჰყვნენ, რომელიც ქალაქის ცენტრისკენ მიემართებოდა. გაისი განცვივრებით შეპურებდა ფანჯარებზე, კარებზე და აივნებზე გადმოკიდებულ წითელ დროშებს. სახლი მხიარულობდა. ხოლო ისინი, ვისაც მღვდლები ეცვათ და მასღარი აღამიანების სახით გამოიყურებოდნენ, მწყურვალად იღვინენ.

ერთ-ერთი მაღლი სახლის კართან რომ მივიდნენ, ძია მარდანი შეტრიადა. გულის ჯიბიდან ქაღალდის ღურცლები ამოიღო, დახაზა და კარზეში მდგომ ქალიშვილებს კაცს ვისუფლა.

— შეილა, ეს ყუთო გადაადე, როგორც იქნა, ჩვენთვის სასურველია დღე დღედა... წმინდი, საჭეშაოზე მოვაწყოთ.

გადასცა. მას მხარილივე ერთმანეთზე გადაჯვარდინებული ტყვიების ფალსაც ეცია. მკლავზე ნაჭერი ეკეთა, რომელზეც „წითელი გვარია“ ეწერა. მან ყურადღებაო წაიკითხა დურცლები და შემდეგ თქვა:

— მობრძანდიო, ამხანაგო მარდან!

ისინი მარმარილოს კიბებში მეორე სართულზე ავიდნენ. გაიხს ასეთი ლამაზი შენობა არასდროს ენახა.

მეორე სართულზე, კიბის პირდაპირ კედელზე პატარა დაფა იყო მიკრული. გაიხსა დამარცვლილი წაიკითხა: „ტე-ლე-გრაფი“.

როცა ძია მარდანმა კარი შეღო, ოთახიდან ტელერაფის აპარატის მონოტონური ხმები მოისმა. ისინი ოთახში შევიდნენ. მაგიდასთან მჯდომმა ორმოცდახუთი — ორმოცდაათი წლის კაცმა სათვალე შეუხლზე აწია. სასწრაფოდ წამოდგა და მარდანს ხელი მაგრად ჩამოარათვა.

— ეს ბიჭი ვინ არის? — ჰკითხა მან.

მარდანს მაშინვე არ გაუცვია პასუხი, რატომღაც თავი ჩაპკიდა. გაიხს ხან მარდანს უყურებდა და ხან იმ კაცს, რომელიც კითხვავზე პასუხს ელოდა.

მარდანს დაიბნა, თვალბეში ცრემლი აუკეთა და სუნთქვა შეერუღმა თქვა:

— ალექსი, შენ გასოვს ჩვენი ძვირფასი მეგობარი სერანა? ეს მისი ვაჟია, გაიხს...

ალექსიმ ამოიხრა და აღერისანი თვალბეში გაიხს...
და შემდეგ მივიდა მასთან და მხარზე ხელი დასდო.
— შენ დიდი ბიჭი გამხდარხარ, — უთხრა მან, — ხუთი წელია არ მინახავხარ.

— სირიანის შემდეგ გაიხს სრულიად მართო დარბა, — განავრტო მარდანმა, — მე ხანდახან ვნახულობდი ხოლმე. ეგრე კი შენც კარგად იცი რა შემეშთხვა. ციხიდან გამათავისუფლეს თუ არა, ქალაქში დავეწყე ძებნა. დღეს სრულიად მოულოდნელად ბაზარში ვიპოვე. რაიმე საბეჭოში მივცა. წერა-კითხვა იცის. შეუძლია დღეებში დაარჩივს. ხოლო შემდეგ კი, უფრო გვიან, სასწავლებელში მოვაწყოთ.

ძია მარდანმა გაიხს მკერდში ჩაიკრა, ალექსის გამოეშუქა. დომა, ხშირად გნახავთო, დაპირდა, და წავიდა. მოსადაოვდა. ალექსიმ ასანთი გაქრა და ლამაზა ანთო. ლამაზა, რომელიც მაგიდაზე იდგა, ოთახს ძლივს ანათდა.

— ქალაქში უსამიოვნო შემთხვევები გახშირდა, — უკმა. ყოფილი კილოთი წარმოთქვა ალექსიმ, — ორი დღის წინ დიპტეროსადგური ააფეთქეს და ქალაქში შუკი გამოითხეს. მენწვევები, დაშნაკები და მუსვატელები შეკავშირდნენ და ამბოხების ამზადებენ. ჩვენი ვაზარჯებმა მათთვის ყელის გამოკრა იქნება. ას-ლა რაზმები შექმნეს და მზად არიან ტელერაფი, ბანკი, ელსადგური და ვაგზლები დაიპყრონ. რასაკვირველია, ჩვენებმა ამის შესახებ უკვე იციან. დღითიღვე იზრდება წითელგვარდილთა რიცხვი. მაგრამ მთავარი სიმწელო იმაშია, რომ რუსეთთან კავშირი გაწყვეტილია.

ძია ალექსიმ ყველაფერი უამბო გაიხს ქალაქის მდგომარეობის შესახებ. თითქოს ამით გაიხსნათვის სურდა ეთქვა: „გზიზღად იყავი და აქ შესანიშნავ დღეებს გაუფრთხილდი, რომლებსაც მამაშენმა სირიანმა სიცოცხლე შესწირაო“.

როცა მაგიდაზე მდგომმა აპარატმა ხმაური დაიწყო, ქალაქის ლენტი გორგოლაქიან გველივით გამოიკლანა მაგიდაზე.

ძია ალექსის იგი თვალთან ახლოს მიიწინა. წაიკითხა. შემდეგ მოხედა და ქალაქზე ჯარკავდა.

რამდენიმე დღეშია რომ მიიღო, ალექსიმ გაიხს მოუხმო. რომელსაც ოთახის კოთხში ენიხა, და უთხრა:

— ადგი, შეილა, დღეებში დაარჩიე!

გაიხს მკერდზედა წამოხტა და ვაჩრისკაცვით ალექსის წინ ვარქდა. ალექსიმ დღეებში რვეულში ჩაწერა.

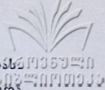
— ეს ბაქის კომიტეტი... ხოლო ეს კი — ბაქოს კავშირი. — უთხრა ძია ალექსიმ.

გაიხსა დღეებში აიღო და ტელერაფიდან გავიდა.

* * *

დღითიღვე იზრდებოდა საქოთა ხელისუფლების ძლიერება. ძია ალექსიმ ქალაქში მოხმდარი ყველაგვარი შემოხვევის შესახებ იცოდა; დასვა გაიხს და, რაც კი იცოდა, ყველაფერი უამბო:

მუსავატელები დახმარებას თურქების სარდლობას თხოვენ, ხოლო მენწვევები და დაშნაკები — ინგლისელებს... ქალაქში პურის მარაგი არ არის. ვაჭრები, გამყიდველები ყველაფერს საწყობებში ინახავენ, არ უნდათ მოხახლოვას ეიპყიონ... როგორც კი რუსეთს შევერთობებით, მაშინ ენდარჩიენ დავიშორილობს. მაშინ გაიხს ტანსაცმელი და ფეხსაცმელიც გვექნება... მაშინ ადარ მოგიჩადება წაფულის პაპანაქებში, შემოღობის წვიმიან დღეებში და ზამთრის ყინვაში ქალაქის ქუჩებში სიარული და დღეებების დარჩიე-

ბა... ცოტაც მოითმინე, შეილო, ჩვენი ხელისუფლება მო-
მარგებდა, სოციალიზმი იყო, ისრავალი, შენს მიზანს მიაღწევ...
ტკბილი კონცერტით ადგილით ვიასი ოთახის კუთხეში და-
საძინებლად წავიდა. ძია ალექსის პალტო წაიხურა, მაგრამ
დაძინება ვერ შეძლო: ყურებში ტელეგრაფის მონოტონური
ხმები ესმოდა.

ვიასმა თვალები მაგიდასთან მჯდომ ძია ალექსის მიაშტე-
რა, რომელიც გაქვალ ქაღალდზე დაწერილს კითხულობდა. ალექ-
სი ალექსიმ პირველად წარბები შექმუნდა, შემდეგ მავრზე
ღიმილი შეუთამამდა და მიუღო სახეზე სიხარულისა და სი-
მეუსხის განწყობილება გამოეხატა.

— ვიას, შეილო, ადგიტი, მნიშვნელოვანი ცნობაა...—უთხრა
სწრაფად ალექსიმ.

ვიასი მკვირცხლად წამოიღო და მაგიდასთან მივიდა. ალექ-
სიმ დებუმა ერთხელ კიდევ წაიკითხა და ქაღალდის ფურ-
ცელზე დააკრა; მერე რვეულში გაატარა, ვიასს გაუწოდა და
უთხრა:

— სასწრაფოდ ბაქოს კომიტეტში წაიღე!

ალექსის სახემ მკაცრი გამოხატულება მიიღო. ვიასს
თვალეში შეხვდა და დაუმატა:

— მაგრად გეჭიროს! ეს დებუმა არამც და არამც სხვის
ხელში არ უნდა ჩაეარდეს. მისი შინაარსი არავინ არ უნდა
გაიგოს. ფრთხილად იყავ! ქალაქის ქუჩებში ჯაშუშებიტაა
სავსე. ყოველ ნაბიჯზე შეიძლება მუსავატლებს და დაშნა-
ეებს შეხვდე; ისინი ჩვენს ხალხს უკან სდებიან და ცდილობენ
რითიმე ზიანი მოაყენონ. დებუმა თუ ხელში ჩაიგდეს, აჯან-
ყებს დააჩქარებენ...

ვიასს სახე მოეღუშა. სურდა ეთქვა: გვერდოს, ძია ალექ-
სი, რომ ჩემგან დებუმა ვერავინ წაიღებდეს, მაგრამ ალექსიმ
სიტყვა დაასწრა:

— თუ საშიშ მდგომარეობაში ჩაეარდე და ჯაშუშებმა შე-
გიპყრონ, დებუმა დაკმუნე, პირში ჩაიდე, დაღებე და გა-
დაუკლავე!

ვიასმა თავი დაუქნია ნიშნად იმისა, რომ ყველაფერს ისე
გაეკეთებდა, როგორც ძია ალექსიმ უთხრა.

— კარვად დიამხსოვრე დებუმა შინაარსი, — დაუმატა
ალექსიმ, — მოსკოვიდან... ბაქოს კომიტეტს... გამაგრდით,
ამხანაგებო, გამოგვავანეთ ფული და მარცვლეული!"

ვიასმა, თითქოს მასწავლებელს გაეცეთოს აპარებსო, ისე
გაიმეორა ძია ალექსის სიტყვები:

„მოსკოვიდან... ბაქოს კომიტეტს... გამაგრდით, ამხანაგე-
ბო, გამოგვავანეთ ფული და მარცვლეული!"

ვიასი ოთახიდან გავიდა და კიბეზე დაეშვა. კოკისპირულად
წვიმდა. საწვიმარი მილუბიდან ჩაშობდნარე წყლისაგან ქუჩა-
ში ხმაური იდგა. ვიასმა პიჯაკის საყელი აიწია, შარვლის
ტოტები დაიკარნახა და ბაქოს კომიტეტისაკენ გაემართა.
ბნელ კუთხესთან შეუხვია და დამის პატრულებს შეხვდა.
ერთ-ერთი მათგანი ჯგუფს გამოეყო, ვიასთან მივიდა და
ჰკითხა თუ ამ შეუდამისას სად მიდიოდა. მას მკლავზე ნაქე-
რი ეკეთა წარწერით: „წითელი გვარია!". იქვე იგი ჩვე-
ნითა, — გაიფიტრა ვიასმა, გაიხედ-გამოიხედა და ჩუმად წარ-
მოთქვა: „გასრულებ დაგვალბას". როგორც ჩანს, პატრული
ვიასის სიტყვებს არ ენდო და ბიკი ექვის თვალთ შეათვა-
ლიერდა.

— პაროლი! — უთხრა მან.

ვიასი ცოტა უფრო ახლოს მივიდა პატრულთან და ჩურ-
ჩულად თქვა: „მოსკოვი".

ამის შემდეგ პატრულები ქუჩას თავიკე ჩაიკვანენ; ვიასს
მაც თავისი გზა განაგრძო. ქუჩას ზემოთ უნდა აპურობდა,
ხოლო შემდეგ მარცხნივ შეეხვია. კუთხესთან სანამ მივიდა-
და, რაღაც ჩრდილი შენიშნა. ვიასმა სახეზე წვიმის წვეთები
მოიწმინდა, ჩრდილს ყურადღებით მიაცქერდა და ნათლად
დინახა, თუ როგორ იქვეყნულად უყურებდა პენსიანი მა-
მაკაცი, რომელსაც შავი, მრგვალი შლიაპა ეხურა და უჯრე-
დებიანი შარავლი ეცვა.

— კიქნ ჯაშუშია? — შეეკითხა ვიასი თავის თავს. — რა
თქმა უნდა ჯაშუშია! ჩვენი რომ იყოს, ხელზე წითელი ღენ-
ტი ექნებოდა.

უცნობმა სადაღისთავიანი გოზით ვიასს გზა გადაუღობა.

— სად მიდიხარ, ბიკი? — კითხა მან.

— ძია, დღეაღმეტი ძლიერ ავადა. დღედას დასაძახებლად
მივდივარ. — უთხრა ვიასმა სასწრაფოდ.

კაცმა კიდევ ერთხელ შეხვდა ბიკს და გოზი დაუშვა.

— წადი, ვაიარე! — ყრუდ წაიბურტყუნა მან.

ვიასი მყისვე გაშორდა უცნობს და თითქმის ხმამაღლა
წარმოთქვა: „ბაქოს კომიტეტამდე სულ ცოტა დარჩა. გა-
მაგრდით, ამხანაგებო, ფულს და მარცვლეულს გიგვავანიან".

უცნობმა სადაღისთავიანი გოზით ვიასს გზა გადაუღობა.

მარდანი ელვდი. რომ ბიქი კვლავ გაახელდა თვალებს

უცნობმა ბიქი გაიხსენა, რომელიც 10-15 წუთის წინ ტელეგრაფთან წახა. „იქნება ეს იყო“ — გაიფიქრა მან. შემდეგ ცოტა დაფიქრდა და იქით წავიდა, საითაც გაისი მიდიოდა.

გაისი ჩქარა მიაბიჯებდა. და აი, მოულოდნელად წუმბეში ფეხი ჩაქარა და მხეფები მიესხა. მერე ფეხი გაუსხლტა და კინადამ წაიქცა. უცნობმა იგრძნო, რომ ბიქი კარგა მანძილით იყო დაშორებული და ვეღარ დაეწიოდა; ამიტომ „გადაწყვიტა“ დატყუება:

— ეი, ბიქო, ბიქო!

გაისმა მოიხედა და დაინახა, რომ უცნობი უკან მისდევდა და სულ ოცა—ოცდახუთი ნახევრით იყო მხოლოდ დაშორებული და სირბილით გაიქცა.

უცნობმა დაინახა, რომ პასუხის ნაცვლად ბიქმა სვლას უშატა, თვითონაც წუმბეზე გავიდა და ბიქს უკან დაედევნა. ცოტა ხნის შემდეგ უცნობმა კვლავ დაუძახა, მაგრამ გაისს უკანაც არ მოუხდევას. როგორც იქნა, უცნობამდის მიაღწია.

გაისსაცენ ორი კაცი მოდიოდა. ერთი ხელში რვეოლები ეჭირა. ორგანიზაციის წევრებს ჰგავნდნენ, რომელიც გაისს უკან მიჰდევდა. მან დებემა მუსხე დაამუქუნა, პირში ჩაიღო, დადებდა და ვადაყლაბა... მერე მარცხენა გაუხვია და სწრაფად გაიქცა. გაისს რამდენჯერმე მოესმა ძახილი, როცა ტელეგრაფის ბოძს მიაღწია, სროლის ხმა გაისმა. ცოტა ხნის შემდეგ ხელმეორედ ისროლეს. გაისს მოეჩვენა, რომ ეს უფრო ყრუ იყო და პირველისაგან ამით განსხვავდებოდა. თითქოს ელვადამ ზურგში ხელი ჰქარა, გაისმა წინასწარობა დაკარგა და ტროტუარზე პირქვე დაემხო. კიდევ რამდენჯერმე ისროლეს...

გაისს შორიბაზღის ჩაუქროლეს. მათ შორის მხოლოდ ერთი ჩამოხტა ცხენიდან, მუხლებზე დაიჩოქა და გაისს თავი წამოიწია:

— გაის, გაის! — ხმამაღლა ჩასძახა მან. მწარე ტყვილისაგან გაისმა თვალი გაახილა. მას ეჩვენებოდა, რომ ცეცხლში იწყო. ტურეში ენით დაისველა. „ერთი ყლუბი წყალი, — წაილაპარაკა მან, — მხოლოდ ერთი ყლუბი!“ წამოდგა სურდა, მაგრამ არ შეეძლო. ცალ მუხლზე წამოიწია, მაგრამ ისევ დაეცა.

გაისის წინ დაჩოქილმა შეიარაღებულმა კაცმა კვლავ ხმამაღლა ჩასძახა. ბიქმა მისი ხმა ნათლად გაიგონა, მაგრამ პასუხის თვის არ ჰქონდა. რამდენიმე ხანს ორივენი სდუმდნენ.

უცხად, გაისი გონს მოვიდა თითქოს, თვალები გაახილა; ეგონა მის წინ სქელი ბურუსი იდგა. თანდათან უფრო გამორეკვია, კარგად გაარჩია მის წინ მდგარი საყვარელი ადამიანის სახე.

გაისი ხელით მიწას დაეყრდნო და წამოდგა მსცადა... თავი წამოსწია, ბაგე ძლივს გახსნა და ჩურჩულით ჩაილაპარაკა:

— ძია მარდან, ეს შენა ხარ?

მარდანს თვალბზე ცრემლი მოადგა. მან თითქოს საკუთარ გულში შეიგრძნო ის ტყვილი, რომელსაც ეს გულადი ბიქუნა განიცდიდა.

— მე ვარ, შვილო, მე, — უთხრა მან, — რა მოგივიდა გაის?

გაისმა უკანასკნელი ძალა მოიკრიბა. მწვავე ტყვილებისაგან ქანცმიღებულმა ტურე იებინა; შემდეგ შეხედა ძია მარდანს და მოწყევითი წარმოთქვა:

— მოსკოვიდან... ბაქოს კომიტეტს... მაგარადი, აშხაბე-ბო. გიგავანიტი ფულს და მარცვლეულს...

გაისმა თვალბი დახუჭა. ძია მარდანი ელვდა, რომ ბიქ კვლავ გაახელდა თვალბს და რადაცას იტყვოდა. მარდანმა მავის ცემა გაუსიხვია. გულსისცერა რომ მოესმინა, თავი მის სისხლიან მყერს მიაღწო.

გაისის მაჯა აღარ ფეთქდა, გულსაც ძებრა შეეწვიტა.

„ბურბიჯანულიდან თარგმნა ლიილა ქრამში“

მ ე გ ო ბ რ ო ბ ი ს წ რ ე

ვინ იცის იმ დღეს რამდენმა გადასულა თბილისის პირ-
ნერთა და მოსწავლეთა სასახლის მოსაწყვეტი ბარათი, რომელ-
ლიც იტყობინებოდა, რომ კვირას, 18 აპრილს, საღამოს 5
საათზე, ქართული ენისა და ლიტერატურის კაბინეტი აწყობ-
და მიიღი სომეხი მწერლის ოვანეს თუმანიანის სხოვნებად-
ში მდიდრულ ლიტერატურულ საღამოს.

ეს იყო 1964 წელს.
ვადრე აღნიშნული ლიტერატურული საღამო მოეწყობო-
და, თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ამიერ-
კავკასიის ხალხთა ლიტერატურის შემსწავლელ წრეს ბევრი
მუშაობა მოუხდა. უწინარეს ყოვლისა, აქ გაერთიანებულ
ქართველ სომეხ და აზერბაიჯანელ პიონერ-მოსწავლეებს
წრის ხელმძღვანელმა, ილია გეგეკერიამ, ერთსულ კიდევ
მოაგონა ამიერკავკასიის მოძმე ერების ისტორიული წარსუ-
ლი, მათი ყურადღება გაახაზოვდა ამ ხალხების მეგობრულ
დაშოკებულუბაზე, იმაზე, რომ საუკუნეების მანძილზე
მტრული ვარემორტყმულ ამიერკავკასიის ხალხებს მრავ-
ალი ჭირ-გარმა გამოუვლიათ. წრის ხელმძღვანელმა ხაზ-
გასმით აღნიშნა, რომ ამ ხალხების გმირული ბრძოლები არა-
სოდეს არ ყურთლა მტაცებლობი, დაპყრობითი ომები. პირ-
იქით, მათი საზოგადოებრივი და საფორტებელი შემოსულის მტრე-
ბის განდევნა იყო. ქართველი და სომეხი ხალხები მტრად
ცნობდნენ ერთმანეთს შემოსულის მტრების წინააღმ-
დეგ ბრძოლაში. ასეთი ურთიერთ დახმარება ჯერ კიდევ IX
საუკუნიდან დაიწყო. ამ ხალხების პოლიტიკურ-ეკონომიურ-
მა და კულტურულმა სახბლოვემ გამოაძახილი ჰყოვა სიტყვა-
კანულ მწერლობაში. თითქმის ერთიანობა გაქირვებამ თუ
დაღონებამ ერთმანეთის მსგავსი მწერლები და მწერლობა-
ში მსგავსი მოტივები წარმოშვა.

ამიერკავკასიის ხალხთა კულტურული და მეგობრული
დაშოკებულობა კიდევ, ჩვენი ქვეყნის სინაღდელიში, ეძ-
ღვე უფრო განსტკიცდა და გაიფორმდა. ამის ერთ-ერთი
დადასტურება თუნდაც ის ბაიუთა ფაქტი, რომ თბილისის
პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ქართული ლიტერატურ-
ის კაბინეტში ჩამოყალიბდა ამიერ-
კავკასიის ხალხთა ლიტერატურის
შემსწავლელი წრე.

თავისი არსებობის ორი წლის მან-
ძილზე აღნიშნული წრე ნაყოფიერ
მუშაობას ეწევა. მოსწავლეთა ცე-
ნობიდან და სწავლობენ ამიერკავკასი-
ისის მოძმე რესპუბლიკების ხალხთა
ლიტერატურას; შინადად აწყობენ ამ
თუ იმ მწერლის შემოქმედებისადმი
მიძღვნილ ლიტერატურულ საღამო-
ბებს, ნაწარმოებების განხილვას.
ახე მაგალითად, უკანასკნელ მეცადი-
ნებობებზე წრის წევრებმა წაიკითხეს
ილი სომეხი მწერლის, ხანატურ
აბოვიანის „სომხეთის ქრილობა“.

წრეში გაერთიანებულ პიონერ-მოს-
წავლეთა პირველი ლიტერატურული
საღამო, როგორც ვთქვით, მიმდინა-
დილი სომეხი მწერლის ოვანეს თუ-
მანიანის სხოვნას. აღნიშნული ლიტერ-
ატურული საღამო მეტად მიმზიდვე-
ლი და საინტერესო იყო. მოსწავლეთა
მიერ წარმოთქმულმა შინაარსიანმა და

საკმიანმა სიტყვებმა საერთო მოწონება დაიმსახურეს. კარ-
გი იყო ფოლადი ისმილოვის მოხსენება — „თუმანიანი
და აზერბაიჯანელი ხალხი“. ასევე კარგი იყო ლალი ზურ-
მუხტამილის — „აკაკი და ოვანეს თუმანიანი“, ლ. ზურმ-
უხტამილიძე თვის მოხსენებაში აღნიშნა, რომ სომეხ-
და ქართველების სახყო მწერლები, აკაკი და თუმანიანი
აღსრულები არიან ჩერბოვებისა და ბელისების იდეებზე.
შემდეგ ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ ეს ორი შენაშნე-
ნავი დადანიანი, აკაკი და თუმანიანი მოღვაწეობდნენ მაშინ,
როცა ცარიზმის პოლიტიკა ადვილებდა ეროვნულ შეუღ-
და ერთმანეთის წინააღმდეგ აწრებუდა სხვადასხვა ეროვ-
ნების ხალხებს. აი ასეთი უუღღმართ პერიოდში მოწოდებდა
გაიხმის აკაკის სიტყვები:

„შენ სომეხი ხარ და მე ქართველი,
მეგამ მშვიდი ვართ ერთმანეთისა,
ორივე შენათ ერთი მიწა-წყლის,
ერთ მიდამოსია და ერთი მიწისა“.

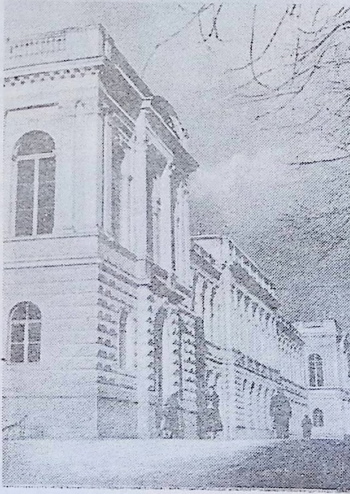
არა ნაკლები სიმღერითი უღერს ოვანეს თუმანიანის ის
სტრიქონები, რომელცი მან ქართველ პოეტებს მოუძღვნა:

„დავართი, ქურთოგი, მხად და მეგობრად,
შევემნათ ოვანი ამხანაგური.
და პოეზიის ტაძრისთვის მწყობრად
ყველამ მოვსდით თითო აგური“.

გასული წლის 18 დეკემბერს ჩატარდა ხანატურ აბოვიან-
ის დაბადების 150 წლისთავისადმი მიძღვნილი ლიტერატურ-
ული დღეა. აქ წაითხულ მოხსენებათა შორის კარგი იყო
სიტყვანა საღათელიანის — „აბოვიანის დამსახურება სომე-
ხი ხალხის წინაშე“. საერთო მოწონება დაიმსახურა ასიკო
მეგრელიძის მოხსენებამ — „ხანატურ აბოვიანი და ილია
ქაქავაძე“. ა. მეგრელიძემ თვის მოხსენებაში ყურადღება
გამახვილა და ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას რომ, თუ ილია
ქაქავაძემ თერგდადელულისა მეთაური იყო საქართველოში,
ხანატურ აბოვიანი ანალიოგური მიმართულების, — „შასარ-
პაბარია“ ს მეთაური გახდა სომხეთში.

ყოველი ახალი მეცადინეობა, თუ
ლიტერატურული საღამო, მეტად
გულთხილ, მეგობრულ ვითარებაში
ტარდება. აი, ერთ ასეთ ლიტერატურ-
ულ საღამოზე — წრის აქტიურმა
წევრმა, ფოლადი ისმილოვმა თქვა:
„ჩართველი ხალხის გულდობრას,
სტუმარობიოვარებისა და მეგობრობ-
ბას ყველგან მეტად ვგვძნობთ ჩვენ,
— სასარგებლოში მცხოვრები არა-
ქართველები. ჩვენთვის მეტად სა-
სიამოვნოა, რომ ეს მეგობრობა
ამიერკავკასიის ხალხებს შორის, და
კერძოდ აზერბაიჯანელ და ქართველ
ხალხს შორის, საუკუნეების წინა-
დაც არსებულა“. როცა ფოლადი ის-
მილოვი ამ სიტყვებს ამბობდა, მან
მოიგონა მირზა შაფის დეკი, რომელ-
ციც ავტორმა თბილისს უძღვნა.

წრეში გაერთიანებულ ქართველ,
სომეხ და აზერბაიჯანელ პიონერ-
მოსწავლეთა სახით სულ უფრო და
უფრო მტკიცდება მოძმე ხალხთა
ნორჩი თაობის მეგობრობა.

თბილისის სასახლი

სცენის დიდი ოსტატი

რაიი საღამოს სპექტაკლებზე დასწრების უფლება არ გქონდათ, პატარები სწორად უსაყვედურებდით საყვარელ მსახიობს, რატომ უფრო სწორად არ თამაშობსო აკაი ხორავა დილის სპექტაკლებში, და მანაც აგისრულია გულის წაღილი. ითამაშა ერთხელ, ორჯერ, სამჯერ და მეტჯერაც. იმდენჯერ, რომ თქვენ და ბევრმა თქვენმა შოლმა ნახეთ მისი დიდებული ოტელი, რომელიც მან ადრევე გაითქვა სახელი მსოფლიოში. ნახეთ მისი დიდი ხელშივე, რომლის მაღალ-მხატვრული განსაზიერება მთელმა საკავშირის პრესამ აღიარა; მაგრამ ვეღო მინც საღამოს სპექტაკლებსაც მივირეცდათ, რომ გენახათ მისი კარლ მოორი „უჩაღებში“, კრისტო „პაიტი“, ტარიელ გოლუა ლეო ქიაჩელის ამავე სახელწოდების დრამაში და მალე თი იოდიპოს მეფეც.

გამოჩენილი მხედართმთავრის სკანდერბეგის როლის განსახიერების შემდეგ, ფილმში „ალბანეთის დიდი მეომარი სკანდერბეგი“, ხორავას სახელმა კვლავ დააიქუნა ზღვები და მთები, ამ როლით მსოფლიოს მოწინავე ადამიანებმა შარშანწინდელი და შარშანდელი მსოფლიო კინოფესტივალების

საშუალებით პარიზში, ჟენევაში, სოლოფ გიენის მისი მაღალი აქტიო. რული შემოქმედება და იგი, ხელა. ვანი და ადამიანი, ისეთივე აზლობე. ლი, ისეთივე საყვარელი გახდა მთელი ევროპელი ხალხისათვის, როგორც ჩვენთვის. ამიტომ იყო, რომ შარშან, პარიზში გამართულ კინოფესტივალზე, მას იხე შეეგებნენ პოეტი ლეო არაგონი, მხატვარი პიკასო, მსახიობები, რეჟისორები, როგორც ძველ ნაცნობს, და ქართველებივით უბრალოდ აკაის ექაზდნენ.

ისტორიიდან თქვენ კარგად იცნობთ მეფე ივანე მეოთხეს — მრის ხანედ წოდებულს.

ცნობილი რუსი დრამატურგის სოლოვიოვის დრამაში „დიდი ხელშივე“, მეფე ივანე მეოთხე წარმოდგენილია მთელი თავისი სიდიადით. აქ იგი განა მარტო მეფეა, რომელიც

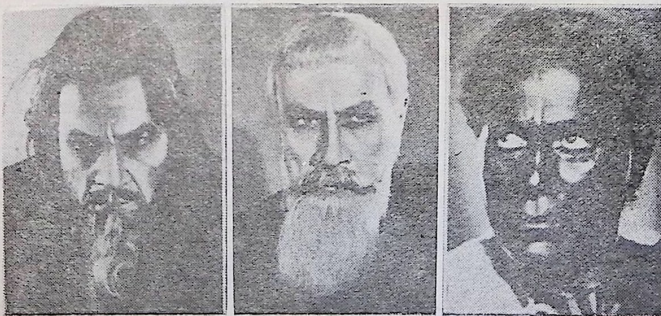
რისხვად ევლინება თავგასულ, კონსერვატორ ბოიარებს, რომელიც ცდილობს გააერთიანოს დაქუცმაცებული რუსეთი, არამედ, ამავე დროს უსათნოესი მამა და მუელდეა.

სსრ კავშირის სახალხო არტისტი, გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწე აკაი ხორავა ნამდვილი შემოქმედებითი ოსტატობით გვიხატავს ივანე IV ზუნებას, რომლის მრისხანებას თან სდევს ფულისხშიერი, მოსიყვარულე ადამიანის სითბო. მაგრამ ივანე IV-ის ცხოვრებაში ხდება ტრაგიკული აშმაგი: ბოიარებთან პრინციპული განეჭიოლებს დროს, რომელსაც მხარი დაუჭირა მისმა მეგობრებმ — ივანემ, განრისხებულ მამას შემოაკვდება საყვარელი ვაჟი.

სცენაში, რადესაც ივანე IV — ხორავამდე მაღლია ცბიერი შუისკის — ვასპის შეძახილა: „შვილი მოკლეს!“ გოგენბული მეფე — მამა მიხდება, რომ შვილი მისი წუთიერი განრისხების მსხვერპლი გახდა, ელდანაცემი გამოქანება მომკვდავისაკენ. ხორავა — ივანე IV ამ დროს ტრაგიკული შეძახილით ისუტებს მკერდში გონებდაკარგულ შვილს. ამ დროს არ შეიძლება არ გაგახსენდეთ გამოჩენილი რუსი რეალისტი მხატვრის რეპინის დიდი ტლო, „ივანე მრისხანე“; ხორავას მიერ მომკვდავ შვილთან ჩატარებულ ეს სცენა ისეთსავე დიდ ემოციებსა და მხატვრულ ზემოქმედებას იწვევს, როგორც რეპინის შესანიშნავი ისტორიული ტლო.

კადრი კადრს მისდევს და შეუწყლებელი ინტერესით აღევნებთ თვალს გიორგი საკაპის — ამ დიდი სტატუგისა და პატრიოტის ცხოვრების ურველ ეპიზოდს, შინ და გარეთ მულამ ბრძოლის ქარციცხლში რომ იყო გახვეული. განსაკუთრებით ვამბობოვრდებთ ეპიზოდს, რომელშიც ქართველი ხალხს ზემოებს მტრზე გამარჯვებას. გამარჯვებას ზე-

აკაიი ხორავა ივანე მრისხანეს, ტარიელ გოლუას და ოტელის როლებში.

იმის გორგი სააკაძეც, მაგრამ მისი ფიქრები არ შორდება
სპარსეთს, სადაც მძევლად დატოვა უმცროსი ვაჟი — პაა-
ტა. სააკაძემ სამშობლოსათვის საფრთხეში ჩააგდო ყველაზე
ძვირფასი რამ — შვილის სიცოცხლე, ამ ზეიმზე სააკაძეს
ძიარფებს შაჰის საშინელი ძღვენი — პაატას თავი გაპართლ-
და მამის შიში.. მოღრუბლული გამოღის ხორავა — სააკაძე
კარავინად და უძნელდება მივიდეს იმ წრესთან, რომელშიც
ლალად ცეკვავს რუსუდანი — ანჯაფარიძე. ხორავა — გიორ-
გი ვერც სახეს არიდებს მეფულის ღიმილს და ვერც შუბლს
ხსნის მთლიანად. რუსუდანიან ერთად მაყურებელი თანდა-
თან კითხულობს მის ჩამქრალ თვალებში, მის ფართო
შუბლზე იმ დიდ ტრაგიდიას, რაც ასე უსიტყვოდ დატრი-
აჟდა ამ მთაკაცის გულში.

გაღის დრო და მეორე ვაჟიც ეღუბება გიორგის; მტერთან
უთანასწორო ბრძოლაში, იგი მანაცურად ცემენ მამის თვალ-
წინ. ფართო პლანი მთის მაყურებლისაკენ დარღვად
ქცეული მამის შთამავგონებელი სახე, მსახიობის ათროლო-
ბული ბაგეები თითქოს სამშობლოსათვის თავგანწირვის ხელა-
ხალ ფიცს დებენ...

* * *

XV საუკუნის გამოჩენილი მხედართმთავარი გიორგი კას-
ტრიოტი, შემდეგში სკანდერბეგად წოდებული, ალბანელი
ხალხის ეროვნულ-განმათავისუფლებელ გმირად იქცა. აკაკი
ხორავამ მისთვის ჩვეული გმირულ-რომანტიკული სულის-
კვეთებით გასქვალა ამ უღარესად პრაგრესული სახელმწი-
ფო მოღვაწისა და გამჭრიახი სტრატეგის მონუმენტური ფი-
გურა. შეიძლება ითქვას, რომ გიორგი სააკაძესაც კი დაუ-
ნათესავა თურქ დამპყრობთა წინააღმდეგ მებრძოლი მეომ-
რის სახე.

შემდეგ სკანდერბეგს ხედავთ ხალხთან. ხედავთ უთანას-
წორო ბრძოლებში და სამუდამოდ განასოვადებთ სორავას
მიერ გამოკვეთილი დიდი სტრატეგის ვაჟაცუთრი ფიგურა.

* * *

როცა ლ. ქიანელის შემოქმედებას სწავლობდით,
ცხადია, თქვენს დიდ სიყვარულს დამისახურებდა მისი
მოთხრობა „ტარიელ გოლუა“. ეს მოთხრობა, რომელიც
1905 წლის რევოლუციის დღეებს აგვისახავს საქარ-
თველოში, ავტორმა თვითვე გადააქეთა პიესად.

...თანასოფელთა სიამაყე და ბურჯი — ტარიელ
გოლუა ახალთაობის მომხრეთა ერთ-ერთი საიმიდო
წევრი და შემდეგში კი მეთაურია. ხორავამ იმდენად
შეიყვარა ცხოვრებისაგან დაბრძენებული გლეხის სა-
ხე, იმდენად შიიტანა გულთან მისი სიხარული და
მწუხარება, რომ ამ თმადათოვლილ მოსტყვი უკვე
მსახიობს კი აღარ ხედავთ, არამედ ნაშვილ ქარო-
ველ გლეხს, მებრძოლის სულისკვეთებით აღგზნე-
ბულ კაცს.

სიღინჯე და მოთმინება არ აკლია ხორავა — ტა-
რიელს, მაგრამ მესამე მოქმედებაში, როდესაც შვი-
ლის ამბის გაგებას ელის, რამდენი მღელვარება
იფარება მამის გულში, რომელიც მეფულის წინაშე
კვლავ სიმშვიდის შენარჩუნებას ცდილობს. მაგრამ
დიდხანს ხომ ვერ გაუძლებს მშობლის გული
შისის გრძნობას. აი, გულამოვარდნილი ბეჯანი
შემობრბის, მის დანახავზე მოთმინება ეკარგება
ნათესავთან შეხიწულ ტარიელს. მას სასწრაფოდ
სურს გაიგოს უბედურება ხომ არ შეეშთხვა
ლევანს, ბუჯანი კი სახლის გადაწვის ამ-
ბავს აუწყებს... „სახლი კი არა, შვილის ამავე მითხარი,
შვილის!“ გინავს მღელვარებისაგან ერთ ადგილზე გაშეშე-
ბული მამა. ამ სცენაში მთელი არსებით გრძნობთ როგორ
იწვის ხორავა — ტარიელის მოსიყვარულე მამის გული..

მოსტყმა მამამ ცოცხალს ვედარ მიუსწრო შვილს. ბავშვი-
ვით აჰყავს მკვდარი ლევანი ხელში.. მის უსიტყვო დარღში,

აკაკი ხორავა გიორგი სააკაძის როლში.

აკაკი ხორავა სკანდერბეგის როლში.

რისხვით ანთებულ თვალებში კი მაინც ბრძოლის სურვილ-
სა და სიმტკიცეს კითხულობთ.

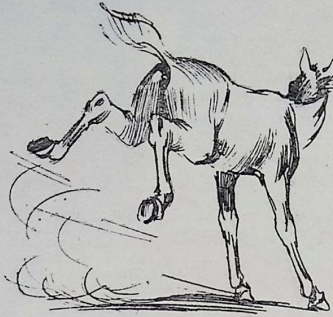
როცა მსახიობი ასე შეახსნის ხორცს მწერლის ჩანაღვიჭ-
სა და მკითხველის წარმოსახვას, მაშინ გმირის სცენური სახე
ცოცხალ მძევლად იქცევა.

ნანა ლვინვაძე, ცილა ჟიჯინი

კ ვ ი ნ რ ე

ეს ამბავი დიდი ხნის წინათ მოხდა სოფელ ანაკლიაში, რომელიც შავი ზღვის პირას, მდინარე ენგურის შესართავთან მდებარეობს.

იმ წელწადს განახლებული ძალიან ადრე დადგა. თებერვლის შუა რიცხვებში არამარტო მწვანით შეიმოსა. სოფელში ყრიაშული იდგა. დიდი თუ პატარა ეზოებს მოსდებოდა. ზოგს უკვე მოესწრო მოხვნა და სიმინდს თესდა, ზოგიც საბოსტენს ბარავდა. აქ-იქ ხეებზეც გასულიყვენდ და ტოტებს კაფედნენ. შორს, ჩრდილოეთით, მთებსაც დაეტყრა ნადრევი სითბო. მწვერვალებზე მოქცეული თეთრი ქათვია ზოლი მუქი სილურჯით შეიცვალა, ხილი თოვლის ნაყურით ადიდებული, კალაპოტიდან ამოვარდნილი ენგური სოფელთან ხშირ თხემონარში გაერია და შემდეგ ლურჯად მოზიბინე მშვიდ ზღვაში მღვრე მასად გაიშალა.

სოფლის მწყემსი რემბა ბიელი დღე კარდაკარ დადიოდა, სათითაოდ აფრთხილებდა მეზობლებს — გათენებამდე გამოიყვანათ მთაში გასარბევი საქონელი.

რალც განსაკუთრებულად განალისებულიყო რემბა: ნაცრისფერი ყაბალახი ზურგზე მოედო, მის ერთ ტოტს მოუსვენრად ათამამებდა ხელში. სახეზე უჩვეულო დიდილი უყრთოდა და უკვე სათვალავიც აუბოდა — ავერ მერამდენჯერ უყევოდა ცნობისმოყვარე მეზობლებს სიხარულის მიზეზს.

მწყემსს დიდი ხნის ნანატრი შესრულებოდა: მის ორიოდ თხას ერთი გასახედნი კვიცი შემატებოდა.

რემბს გაგონილი ჰქონდა, რომ წალენჯიხაში ერთი მეჯოგის ცხენები ისეთ ჭაღებში ზამთრობენ, სადაც უამრავი მგელი ბუღობს; მგლები კი ცხენებს მოსვენებას არ აძლევენ, ხშირად მთელი კვირის განმავლობაში დასდევენ მათ. მგლის ნადევარ ცხენს ხომ მუხლი უმაკრდება, სუნთქვა კი დაუღალავი, თავისუფალი უხდება...

იმ იმედით, რომ იქ უფრო იაფად იყიდდა რიგან ცხენს, რემბამ დიდი ხნის წვლებით მაკროვილი ცოტადიღნი ფულით წალენჯიხისაკენ გასწია. ფული ერთი ძალზე გაიზარა კვიციის საყიდლად ძლივს ეყო, რომლის დედისთვის მგებს ცური გამოეყოფილა და უჩრდილო გაზრდილიყო; გასულ ზამთარს მგელს მისთვისაც გაეკრა კბილი ბარძაყის სირბილეში, სადაც რამოდენიმე ზოლად ახლაც ემჩნეოდა წითელი ნაწიბურები.

კვიციის ლამაზი, ცოცხალი თვალები, განიერი

შუბლი და მკერდი, სწორი გავა, მაღალი ქედი და ლაღი მოძრაობა იმდენ უნერგავდა რემბას. სახლისაკენ მიმავალი, მთელი დღე იმაზე ფიქრობდა, თუ რა სახელი დაერქმია კვიციისთვის და, როცა ვაზში დაგდებულ განიერ მორს კვიცი სხარტად გადაახტა, გადაწყვიტა მისთვის კვინჩა დაერქმია.

არეკა თუ არა საქონელი მთაში, პირველი დღიდანვე გულისყურით დაუწყეო თავის კვინჩას მოვლა. ალიონზე გამოიყვანდა სადგომიდან, გასწვივდა, მგლის ნაბენს მოხანდა, ფეხებს და ზურგს დაუხედა, შესახებდა „ჩიო“ და ერთ-ორს შეახტუნებდა, მერე თბილ შრატში არეულ ღერძილს და მარისს აქმევდა და, სადაც კარგი ძალაბი ეგულდებოდა, იქ ჩააყენებდა. საღამომით ისევე თბილი შრატით და ბალახის ნახარშით უმამანძლდებოდა, შემდეგ ტანზე ქეჩას შემოაკრავდა და მყუდრო ადგილას დაბამდა.

რამდენიმე დღეში მოფერიანდა კვინჩა, კისერი მაღლა ასწია, პატრონს დაახებუნა ზეობიებით ეხმარებოდა და წყლის დასაღველად კვინტრობით მისდევდა.

როცა მთაში უკვე ნამდვილი ზაფხულის სითბო ჩაღვა, ნაძვანარმა და ყვავილებმა სურნელმა აუშვა, კვინჩა გათენებამდე დანავარდობდა საბალახობზე. რემბა თვალს არ აშორებდა, რომ კვინჩა სხვა ცხენებს არ დაეჩაგრა, ან შორს, კლდინებში არ წასულიყო.

ჯერ კიდევ სამი თვე არ იყო გასული, რაც კვინჩა მისი ნოყიერ ბალახს ძოვდა, რომ საოცრად გამოიცივლა. ტანი აიშვა, დასრულდა, ცარიელი ფერდები ამოეცო, ბეწვი დაეწმინდა. შუბლზე პატარა კოფი გამოიჩინა, სხეულზე მუქი ფორეჯები დაასწა, ფაფური აიყარა, კუნთები გამოიკვეთა და ყმარულით მოუსვენრობით ტურის ცემა დაიწყო.

დილაობით, როგორც კი საჩხედინდ გამოუშვებდნენ, შურდულივით გაავრდებოდა, სერებს მიორბენდა და, შეამჩნევდა თუ არა სადმე ცხენების ჯოგს, თავს დაუვლიდა, შორიანლო გაუჩერდებოდა, ამაყად ასწევდა თავს მაღლა, ფაფარს აიყრიდა, დაიჭინებებდა, ერთ ტორსაც ფასტემა ძლიერად, ადგილიდან მოწყვეტილი, ისარივით შეიჭრებოდა ჯოგში; ზოგს მკერდით დატყებოდა, ზოგს ტორს დაჭრავდა, ზოგს კბილით წასწვდებოდა და მერე დაიწყებდა მოუსვენრობად ბალახობას.

საოცარი სისწრაფით გაუყარდა სახელი კენიჩას მეჯოგაგებსა და მწყემსებში. მნახველები ერთმანეთს ედავებოდნენ, ვის უშიძლება ჰყოლოდა ასეთი დიდებული ცხენი და ულოცავდნენ რემას, — ოღბოლიანი კაცი ყოფილიხარ, მაართაც ბედუღური გაყვსო. რემა ყო გადახედვდა თავის საამაყოს და ოცნებებში გადავარდნილი ფეჭობდა, თუ როგორ გააკვირვებდა მეზობლებს, როცა ჩაიყვანდა სოფელში. გულში უშიძე გაუნდა, — არავინ მომპაროსო; საბოლახოდ შორს აღარ უშვებდა, ღამე კი ძაღლს უბამდა მცველად.

სექტემბრის მიწურულს ამინდი უცებ შეიცვალა: მზეს წითბო მოაკლდა, ნაკლებ კაშკაშა გახდა. საძოვრებიდან მობერილ ნიავს სიცივესთან ერთად იელის გაყვითლებული ფოთლები მოჰქონდა შრიალით, თითქოს მწყემსებს აფრთხილებდა — დროა აქედან გულა-ნაბადი აიკრათო.

ღრუბლიანი დღე იყო, ზღვიანი მობერილი ნიჭით ქაჩი განუწყვეტლავ ეტრეკებოდა მძებრულებს მთებისაკენ. ტალღები უშუილით ეცემოდნენ რიყთან ნაპირს და სწრაფად იწურებოდნენ ზღვისაკენ, — მიმდევრო ტალღის უთმობდნენ ადგილს. ანაკლიელები სოფლის თავში გამოსულიყვნენ მთიდან ჩამორეკილი საქონლის შესახვედრად. ვინ ძროხას ეფერებოდა, ვინ — ნამატ ზბოს, ვინ — თხას და თიკანს. დიდი თუ პატარა ერთმანეთში არეულიყო. მათი ხმაურით ქარის მოტანილ ზღვის უშუილში იკარგებოდა.

მიულოდნელად ყველას ყურადღება გაქცეულმა უბელო ცხენმა მიიპყრო. კენიჩა პატაროს გასსლტომოდა და სოფლისაკენ მიჰქროდა ქიხვიით.

სოფელთან შეჩერდა კენიჩა; უცბო გარემოს ათვლიერებდა, თითქოს რაღაც ხიფათს გრძნობსო, თვლები გაჰფართოვებოდა, ყურები დასცქვევტროდა, ნესტოები დაჰბერებოდა და ჰაერს ყნოსავდა. ყელმოღერებულმა თანაბარი, მაღალი და განიერი ჩორითი მცდეივით რბილად ჩაიჭროლა ორღობეში, შემდეგ ისარივით მოწყდა და ოთხით გაფრინდა; ღობეს გადაველო, ნასიმიზდარი გადაჭრა, ისევე შეჭრა კამარა ღობის თავზე და ზღვის პირას განდა. ვერ გარკვეულიყო, რა იყო ეს უზარმაზარი, ხმაურიანი და ქაფიანი, რა ეხეთქებოდა ნაპირს და რად იშლებოდა ეს მღვრიე ქაფი ათას უხედად.

ფრთხილი ნაბიჯით მიუახლოვდა ნაპირს, ფრუტუნით დასუნა ზღვა, თავი მაღლა აიღო და გაკვირვებული მზერა ჩაშლილ ზვირთს გააყოლა. არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა დადევნებულნი ხალხის ყოყინას. წინა ფეხები თანდათან მკერდქვეშ მოიქცია, უკანა ფეხები შორს გადაგა განიერად, მზრებისა და გავის კუნთები ნერვიულად აუკანკალდა. ისეკრი მაღლა ასწია, დასქიმა, ყურები

ლურსმნებევით წაიციკვია, მუცელი აიკრიფა, თითქოს სუნთქვა შეიკრაო, და ცეცხლოვანი თვლებით მოგუგუნე ზღვას დააქებოდა. მერე აიკრიფა სხეული, კისერი მოიგრისა და ორი ნაბიჯით წადა წინ. მოვარდნილი ტალღის უხეფები მკერდზე შეესხა, ოდნავ შეაერთოლა, ერთი ორჯერ დაფრუტუნა და მკერდამდე აწვიღო ტალღას მარჯვენა ტორი ჩასცა. ჩაწვა ტალღა და თან ჩხრიალით კენჭები ჩაიყოლა. ისევე აიმატა ზვირთი ცხვირწინ, ახლა მკერდი ჰკრა და თან მარცხენა ტორით ჩაეფლო შიგ. ისევე ჩახხრილა ჩაშლილმა ტალღამ წაღებული კენჭები. ორივე უკანა ფეხი მაგრად ჩაღდა კენჭებში და შორიდანვე დაუწყო ცქერა გამოქანებულ ტალღას, რომელიც რაც ახლოვდებოდა უფრო იზრდებოდა. ის იყო თავზე უნდა გადავლებოდა, რამ კენიჩა უკანა ფეხებზე ღონივრად შეტოტოდა და, ყალყზე ამღვარი, მკერდით ეკვეთა უზარმაზარ ზვირთს.

ისევე დაიხია ზვირთმა და კენიჩაც თან ჩაიყოლია.

მღვეარი ქლოშინით მოადგა ნაპირს, მაგრამ უკვე გვიან იყო. კენიჩა საკმაოდ მოშორებოდა ნაპირს და სიღრმეში ებრძოდა ბობოქარ ტალღებს; ვერც სასრული თოკით მისწვდნენ მას. იგი ძლიერი ფრუტუნით სწრაფად მიიკვლევდა გზას შორს, შავად გართხმულ ღრუბლებისაკენ.

— კენიჩა, კენიჩა! — გაჰკიოდა იმედდაკარგული თავშიშველი რემა და გასცქეროდა თავის სანაქებოს, რომელიც ხან დაიმალებოდა ტალღებში, ხან ისევე მთელი მკერდით ამოვარდებოდა ზვირთების ზემოთ. ერთი ორჯერ კიდევ მოიტანა ქარმა მისი ფრუტუნნი და თვალს მიფარა.

„წყალი მთელი ბუნების მშვენიება“ — ამბობდა მერკალი ს. ტ. ასაკოვი. წყალი გარს გვარტყია ყოველი მხრიდან, უწყლოდ სიცოცხლე შეუძლებელია. თხიერ, გახისებრ და მყარ მდგომარეობაში იგი არსებობს ჰაერში, დედამიწის ზედაპირზე, ნიადაგში, მყარ ქანებში, ყოველი ცოცხალი ორგანიზმის სხეულში. წყლის უწყვეტობა, უჩინარი ორთქლი გაერყელებულია ატმოსფეროში და დედამიწის ზედაპირიდან 10-15 კილომეტრზე.

გამონაგარიშებულია, რომ ოკეანეებსა და ზღვებში 1.370 მილიონ კუბიკური კილომეტრზე მეტი წყალია. თუმცა ხმელეთზე წყალ 150-ჯერ ნაკლებია, ვიდრე ზღვებსა და ოკეანეებში, მაგრამ იქაც იგი ყველგანაა გაერყელებული მდინარეების, ტბების, ქაობების, მიწისქვეშა წყლების, თოვლის ყინულისა და სხვათა სახით.

ზღვებს ყოველთვის უგრძობება უაზრავი მდინარე. ცნობილია, რომ ზღვებს ყოველწლიურად ეშატება 37 ათასი კუბიკური კილომეტრი წყალი. დიდი რაოდენობის ტყეარ წყალს შეიცავს ყინულები. ყინულები რომ გადნენ, ოკეანეების დონე 50 მეტრით აიწევს.

ნიადაგში წყალი ჩვეულებრივ 15-20 პროცენტს შეადგენს, მაგრამ ხშირად მისი შემადგენლობა 70 პროცენტამდე აღწევს. ცოცხალ ორგანიზმში წყალი სხეულის წონის ნახევარზე მეტია. წყალი ორგანიზმში განუწყვეტლოვ გარდაიქმნება. იგი შთანთქმევს. მიწაწილობის ორგანიზმის სხვადასხვა პროცენტსა და ისევე გამოიყოფა.

რუკას თუ დაეჩერებო, დაიხანახავ, რომ ოკეანეების და ზღვების ზედაპირს უქირავს დედამიწის მთელი ზედაპირის ორი მესამედი. მართლაც მთელი ზედაპირის 510 მილიონი კვადრატული კილომეტრიდან 361 მილიონი კვადრატული კილომეტრი ზღვებსა და ოკეანეებზე მოდის.

ზღვებსა და ოკეანეების წყლების მოცულობა 2-ჯერ სქარბობს ხმელითის მოცულობას. ოკეანეების წყლები დედამიწაზე თანაზარ ტენდ რომ დავასნათ, მივიღებთ 2700 მეტრის სისქის თენსა. ოკეანეების საშუალო სიღრმე 4 კილომეტრზე მეტია, ხოლო ოკეანეების მთელი ზედაპირის 70 პროცენტს 1000 მეტრზე მეტი სიღრმე აქვს.

ზღვებისა და ოკეანეების შესანიშნავი თავისებურება ისაა, რომ ისინი ერთმანეთს უკავშირდებიან. ერთერთი საზღვაო პარტიდან შეიძლება მოვხვდეთ ყოველი ქვეყნის პორტში. ზღვებითა და ოკეანეებით შეიძლება ვიმგზავროთ დედამიწის ირგვლივ. ყველა ზღვა და ოკეანე, უკავშირდება რა ერთმანეთს, ერთიან მსოფლიო ოკეანეს წარმოადგენს. ამის გამო წყლის ზედაპირის დონე თითქმის ყველგან ერთნაირია. ამიტომ არის, რომ დედამიწის ყველა სიმაღლეს ზღვის დონედან ითვლიან.

მიუხედავად იმისა, რომ ყველა ზღვა და ოკეანე ერთმანეთს უკავშირდება. მაინც მიღებულია

გამოკყონ ოთხი ოკეანე: წყნარი, ატლანტიკის, ინდოეთის და ჩრდილოეთ ყინულოვანი. ყველაზე დიდია წყნარი ოკეანე. მისი წყლის ზედაპირის მსოფლიო ოკეანეების ზედაპირის 46 პროცენტს ტოლავ; მისი ფართობი დაახლოებთ 180 მილიონ კვადრატული კილომეტრია, ხოლო მოცულობა 724 მილიონი კუბიკური კილომეტრია.

ყველა ზღვა უგრძობება რიმელიმე ოკეანეს და წარმოადგენს მის შემადგენელ ნაწილს, — რიგორც ამბობენ, ეკუთვნის მის აუზს. ჩვენი დიდი სამშობლს ნაპირებს ორი ოკეანისა და თითხმტრე ზოვის წყალი უკლის გარს. საბჭოთა კავშირის საზღვაო საზღვრები 47 ათას კილომეტრზეა გააქტიმული.

ბეგრ წყალს იტევენ აგრეთვე ტბები. ჩვენს სამშობლოში მათი რაოდენობა 150 ათასს ადგამტება. ჩვენში არის მსოფლიოში ყველაზე დიდი ტბა — კასპიის ზღვა. მას ტბას იმიტომ უწოდებენ, რომ იგი არც ერთ ოკეანეს არ უგრძობდება. ასეთივეა არალის ზღვა. უდიდესი ტბას წარმოადგენს ბაიკალის. თავისი სიდიდით იგი ზღვებს არ ჩამოუგარდება. მისი სიგრძე იმდენივეა, რამდენი მანძილიცაა მოსკოვსა და ლენინგრადს შორის. ზოგ ადგენს ტბის სიღრმე 1,7 კილომეტრს აღწევს. ბიკალში უფრო მეტი წყალია, ვიდრე ბალტიის ზღვაში. მასში 1700 სხვადასხვა სახის ცოცხალი ორგანიზმი ბინადრობს. ამ ტბაზღვიდან გამოდის დიდი მდინარე ანგარა.

ტბებში წყალი სხვადასხვა გზით შემოდის. ბეგრ დიდი ტბა წყალს მდინარეებიდან ითებს, ზოგიერთი კი უშუალოდ წყაროდან მიღებული წყლით იკვებება; არიან ისეთი ტბები, რომლებიც წვიმის წყლის ის დამდნარი თოვლის წყლით იკვებებიან.

მსოფლიოს არც ერთ ქვეყანაში არ არის იმდენი მდინარე, რამდენიც საბჭოთა კავშირშია. რუსეთის ვაკეებზე მიედინება ვერძამში ყველაზე დიდი მდინარე ვოლგა, წყნარი დონი, ზღვას ესწრათვის მშვენიერი დნებრი. შუაზიის გახურებულ ქვიშებში იგი მიედინება მძლავრი ამოვარია. ციმბირის უსაზოგრო სივრცებს სერავენ მსოფლიოს უდიდესი მდინარეები: ობი, ენისეი, ლენა და ამური.

ბეგრ წყალია საწყაროში, მაგრამ სადაც არ უნდა იყოს იგი, დამოუკიდებლად, იზოლირებულად არ არსებობს. ზღვების წყლები, მდინარეთა წყლები, მიწისქვეშა წყაროები და წვიმის წყეთები — ყველა ისინი ერთმანეთთანაა დაკავშირებული. წყალი მოდმივი, დაუთლაკი მოგზაურია. ერთ წლის განმავლობაში ჰაერში ორთქლდება დაახლოებთ 400 ათასი კუბიკური კილომეტრი წყალი. ეს წყლის უზარმაზარი მასა, რომელიც დაბეტილობს საწყაროში, ასრკლებს უდიდეს მექანიკურ, ყოველდღიურ სამუშაოს, ყოველ საათში უტყვის დედამიწას სახეს.

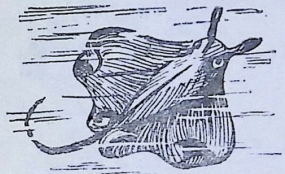
ატლანტიკის ოკეანეში, კუბულ ტრინიდადზე მდებარეობს მრგვალი და ღრმა ტბა ლაპორი, რომლის დიამეტრი თითქმის 2 კილომეტრს აღწევს.

ტბას გაფისულს ემახიან, ვინაიდან იგი სავსეა თხევალი ასფალტით, რომელიც ნაპირებთან, სოკოლიან, გაყინულ 30-სანტიმეტრი სისქი ქერქს აჩენს. სოკოლები გაზებისაგანაა ამობერილი ტბის ფსკერთან. ქერქი რომ ვახვებართოთ თხიერი ასფალტი გამოქონავს.

ამ ბუნებრივი სიმდიდრის მოპოვებამ ადგილიან სწარმოებს, სადაც ასფალტის ქერქი საკმაოდ სქელია. მუშები ხტრეტენ ქერქს, ნიჩბებით იღებენ წებოვან მასას, ავსებენ ურემებს და გადააქეთ ზღვის ნაპირზე, სადაც გემები იტვირთება. ასფალტი ტრინადის მწიფენს ლოკანი სამშენისთვის ექსპორტირება.

ფრთოსანი თევზი

ზღვის ეშვები, ეშვაკო-მტაცებელი, მტაცებელი-ღამურა — რა სახელს ან უფროდებენ ამ თევზს, რომელსაც ფრთოსანთევზი, ძლიერად განვითარებული და ფულ-მეკრდი აქვს.

ბულა და სკრუბი

ახლა, საბჭოთა გვიანაში ბევრია მსხვილფეხა რქოსანი საქონელი. მგარამ მაშინ, როცა ქალაქი შენდებოდა, სულ ათიოდე ძროხა თუ იყნებოდა. ზოოტექნიკოსმა გემით ბულა ჩამოიყვანა გვიანაში და კომბინატისაკენ მიერეკებოდა. გზაზე ბულამ წაღვი-სკენ გაიწია, ნელ შემაბოვა წყალში, მკერდადამს შევიდა და გაჩერდა — ეტყობოდა სიამოვნება და გირი წყალი.

უცებ ზოოტექნიკოსმა შეინშა, რომ ბულას გარშემო წყალი აქაფდა, ამიღვრა და სიღრმედა რაღაც დაბრ-რებოდა, ლაქებიანი ცხოველი ამო-გარდა... დამსწრენი ეერ მიხედობდა რა-ში იყო საქმე გვიანტურა სპრეტურა, რომელიც განაბულოყო წყალქვეშა ქვეტს შორის, ელვის სისწრაფით თაქს დაესხა ბულას და თვლი სა-სიკვდილო საცეცხეზე გასწმენარტყა მსხვერპლს... ბულამ დაიბრუნა...

— ჩემთან, ჩემთან მოდი! — ყვი-როდა ზოოტექნიკოსი და თან ბალ-ხის ბლუჯას უჩვენებდა ბულას.

ბულა ვერ ნელა შემოპრუნდა და შემდეგ ღონიერად გაიწია ზოოტექ-ნიკოსისაკენ. სპრეტმა შეიარე ფეხი გაბოყო და სალტესაგით შემო-ახვია პირუტყვის კისერს. იგი ცლი-ლობა და ნადვლის დამორჩილებას და თაყვანისცემის საცეცხეზე წაუქვეშა ქვეტს ბლაუტებოდა. ბულა ყი დაბა-ბულა, ღონიერად ეწეოდა ნაპირისა-კენ და თანდათან ითრეფდა ზღვის საფრთხივებს. აი მან მთავრება მთელი ძალა და ნაპირზე გამოვიდა, რამდენიმე ნაბიჯი სიჩბილით გაი-არა. მისა თვალები მჩისნანებით ბრი-ალებტრია. ხალხმა მისამეველებლოდ წაიწია, მგარამ ბულა ისე იყო გაბე-ბული და ისე ენერგიულად ტყუნი-და ძლიერად ფეხებით ზღვის უჩრ-ხულს, რომ მიმეველება აღარც კი იყო საჭირო. ევებერთელა სპრეტ მტერი-ან ჩეარს დაემსაგისა...

დამოშინებულმა ბულამ დალო წყაროს წყალი და წყნარად გაპყეა ზოოტექნიკოსს.

მფრინავი მელა

ბირაში, ინდოეთში, მიღადასაგარე და ცელიონზე მებალებობს დაუძინებელ მტერს წარმოადგენს მფრინავი მელა. ასეთი მელები საცხოვრებელი ადგილებად ტყეებსა და ბაღებს ირჩევენ. მათ უმთავრეს საკვებს ფინიკები, ბანანები და კვლტურულ მცენარეთა ნაყოფები წარმოადგენს. ისინი დიდი რაოდენობით ანადუ-რებენ ფრინველების კვერცხებს, თვით ფრინველებს და თავს ესხმიან თევზებს.

მფრინავი მელები სწრაფები და ავეტი არიან. ჰაერის დრის ხშირად ერთმანეთს ბენენ.

მფრინავი მელის სიგრძე 32 სან-ტიმეტრია. გამწოლი ფრთები 1,25 მეტრს უდრის. ასეთი მელები ღირ ჯგუფებად ცხოვრობენ. საკვების საშოვნელად და სანადიროდ დამით გამოდიან. დღისით ხეებზე სსდებიან და ზოგჯერ სიმაღლი რაოდენობით, რომ მათი სიმძიმისაგან ტრტები ტყდება.

მფრინავ მელებს ადამიანებისა-თვის სარგებლობაც მოაქვთ. ისინი დიდი რაოდენობით ანადურებენ ვეველებს. ადგილობრივად მოსალო-ბა მელების სორცს საკვებად იყე-ნებს.

მტაცებელთა ეს უღრდესი წარმო-მადეველი თავისებური შესახელო-ბისა; თავზე ორი მინჯარად აქვს, კლთი — კი წერილი, გრძელი და ნემსივით მასელი. თავის ორნათესა-ზე აყვლსაგან იმით განირჩევა, რომ მსხვერპლს კი არ გამოეღუფნება ხორცი, პირით, ღრმად იმაჩნება და იმალება ყველამში. ვინც შეიმთხვე-ვით დაბაივებს, თავისი შხამიანი კლთით სასაკვდილო ქროლობას მო-აყენებს. საერთოდ, ფრთოსანი თევზი, როგორც ყველა დანარჩენი მტაცებე-ლი თევზი, საკმარისად მშველ ცხოვ-რებას წყევა, ნაკლებად მოძრაობს, იკვებება მოლუსკებით და ფსკერის ცხოველებით, მისა პირის ღრუ შე-იახლებულია ბრტყელი კნილებით, რომლებიც ადვილად ღრღობს მაგარ ნიქარებს და ზღვის ზღარბებს აბ-ჯარს.

ზღვის მტაცებელი ფრთოსანი თევზი გვიანტი ცხოველია. სიგრ-ძით 4 და სიღრმით 6 მეტრს აღწევს, იწონის 500 კილოგრამს.

ჭ ე რ რ კ ი

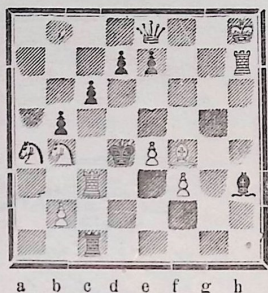
• უმეცადეთ ამოხსნათ

თ. ბიორბადის რედაქციით

საქლარაო კომპოზიცია ჩვენი რესპუბლიკის ნორჩ მოქლარაეთა შორის დიდი სიყვარულით სარგებლობს. ბოლო ხანებში ამოცანების მრავალი ნიჭიერი შემდეგნელებიც გამოჩნდა. გასულ წელს დიდი წარმატება ხელათ წილად ნორჩ კომპოზიტორებს რაინდ მინდაქს (ცაგერის რაიონი, სოფ. ორბელი) და შერგილ სუხიტაშვილს (თელავის რაიონი სოფ. კურდღელაური), რომლებმაც ამოცანებისა და ეტიუდების შედგენის რესპუბლიკურ კონკურსზე ფილოლოგიც კი დაიმსახურეს. მათი ამოცანები საერთო მოწონებით სარგებლობენ.

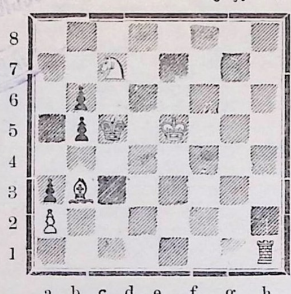
ქვემოთ ვაქვეყნებთ ნორჩი კომპოზიტორების ორ ამოცანას, რომლებიც საუცხოოდაა შედგენილი. შეეცადეთ ამოხსნათ ეს ამოცანები.

შ. სუხიტაშვილი (თელავის რ-ი)

შმათი ორ სვლაში
* * *

ბ. კუთარაშვილი (კოჯორი)

შმათი სამ სვლაში

ბ. ი. თ. ნ. გ. რ. ი

შ ი ნ ა რ ს ი

გალაქციონ ტაბიქე*** (ნაწყვეტი ლექსიდან „შოშოლიტრო ჩემო მიწვე“)	2
ალექო შენგელია — თებერვალი (ლექსი)	1
ივანე ურჯუშელაშვილი — ერთ ზაუხულს (მოთარბობა, გადარქმულა)	2
რას გვებრძვებან ჩვენი მწერლები	9
გრიგოლ იმედაძე — ჩეჭი (ლექსი)	10
ტარიელ კვანკელაშვილი — „კოცონი გორის ციხესთან“ (წერილი)	11
აკაკი ქაღალა — თავისუფლების დიდი მომღერალი (წერილი)	12
პაინრის მაინე — ლორელი, ტუნდენცია, პინი (ლექსები, გერმანულიდან თარგმნა ვახტანგ ზუფუქელმა)	13
პიონერული ამბები	14
პეტრე ამირანაშვილი — ორი თვე ჩინეთში (ჩინეთში მოგზაურობის შთაბეჭდილებანი)	15
ტოვარ ბროფი — საღარაჯოზე (ლექსი, თარგმნილია ხ. ბ. მ. ტ. არაძემ)	19
ენულა ალავეი — დეპეშა (მოთხრობა, აზერბაიჯანულიდან თარგმნილია ლეილა ერკაძემ)	20
თიმურაზ სახაროვი — მეგობრობის წრე (წერილი)	25
ნანა ღვინევაძე, ცილა ყიფიანი — სცენის დიდი ოსტატი (წერილი)	26
ქუნუჯ ჭიჭიძე — კვინა (ძველი ამბავი)	28
კ. დავითაძე — ჩვენს ირგოლვე წყალი (წერილი)	30
მოკლედ ყველაფერზე	31
ქაღალაქი	32
გასართობი	3
გარეკანის პირველ გვერდზე — „ოცდახუთი თებერვალი“ — ნახატი გაიხ ფოცხიშვილისა; გარეკანის მეორე გვერდზე — საქართველოს მთავრობის სასახლე — ნახატი კ. მახარაძისა; გარეკანის შუაზე გვერდზე — მხატვარ შალვა ცხადაძის ილუსტრაცია ზღაპრისათვის „ჩიტა და შილა“.	
ერთნაირი დასურათებულია მხატვრების: კ. მახარაძის, გ. თოთბაძის, რ. ცუცქერიძის, ნ. შოლიკაშვილის და გ. ფოცხიშვილის მხერ-	

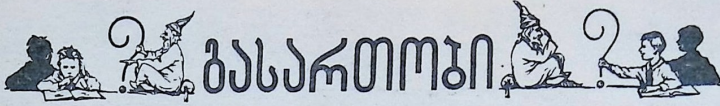
რედაქტორი რევაზ მარგიანი

სარედაქციო კოლეგია: რ. ელანაძე, გ. ვარლახიანი, რ. თაბუკაშვილი, მ. ლეზანიძე, (პ/მგ. მდივანი), მარიჯანი, გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), ე. ქარელიშვილი, გ. შატერვაშვილი, ბ. შელია, ვ. კვიციანი.

რედაქციაში შემოსული მასალები აგტორებს სარედაქციო კოლეგიის მიერ დაბრუნდებათ, ფასი 2 მან.

„ПИОНЕРИ“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. Февраль. № 2 1956. Тбилиси, Ленина, 14. რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 სართული. ტელ. 3—81—85. საბლიტგამი.

უფ. 00550 ტირაჟი 15.000, ხელმოწ. დასაბ. 5/III გამოც. შეგ. № 88 სტამბის შეგ. № 134 პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტ“

ბასართობი

ს ა რ ო კ რ ო ს ვ ო რ დ ი

1. კურორტი საქართველოში, 2. შაქრის ქარხნით ცნობილი ადგილი საქართველოში, 3. მწვერვალი კავკასიონზე, 4. ქართული პოეზიის შედეგები,

1									10
2									11
3									12
4									13
17	5	18	19	20	21	22	23	24	14
6									15
7									16
8									
9									

5. მდინარე ქართლში, 6. ჰიდროელექტროსადგური დასავლეთ საქართველოში, 7. კუთხე საქართველოში, 8. ქალაქი შავი ზღვის სანაპიროზე, 9. ციხე-სიმაგრე საქართველოში, 10. ხალხური საკრავი, 11. კურორტი საქართველოში, 12. შავი ზღვის მნიშვნელოვანი ნავსადგური, 13. მდინარე საქართველოში, 14. ქართული ხალხური სიმღერა, 15. თევზის ჯიში, 16. ქართველი პოეტი-მეფე, 17. გამოჩენილი ქართველი მომღერალი, 18. ქართული არქიტექტურის ძეგლი თბილისში, 19. ქედი საქართველოში, 20. დიდი ქართველი პოეტი, 21. რაქდენ გვეტაძის რომანის სახელწოდება, 22. XVIII საუკუნის გამოჩენილი ქართველი გეოგრაფი, 23. მცენარე, 24. გამოჩენილი ქართველი გენერალი დიდ სამამულო ომში, 25. სოფელი, სადაც დაიბადა დიდი ქართველი პოეტი.

აკროკროსოვორდის სწორედ ამოხსნის შემთხვევაში მიიღებთ მოწოდებას: გაუმარჯოს საბჭოთა საქართველოს!

თბილისის 65-ე საშ. სკოლის მოსწ. **წ. ჩუბინიძე**

მათემატიკური ამოცანა

სამი მოგზაური ერთ სოფელში ღამის გასათევად შეჩერდა. დიასახლისმა სახელდახელოდ კართოფლით საესე ქებაში შემოდგა ცეცხლზე სტუმრების გასამპიპინძლეზად. მოგზაურებს ძალიან შიოდათ, მაგრამ ძალზე დაღლილებიც იყვნენ, ძილი მოერიათ და ლოდინში ჩაეძინათ.

შუღამისას გაეღვიძა პირველ მოგზაურს, მაგიდაზე კართოფლით საესე გობი შენიშნა, წამოდგა, ამხანაგების გაღვიძება მოეხატრა, გაჰყო კართოფილი სამ თანაბარ ნაწილად, მესამედს შეექცა, ორი წილი ამხანაგებს დაუტოვა და დაიძინა.

ცოტა ხნის შემდეგ გაეღვიძა მეორე მოგზაურს; მან არაფერი იცოდა იმის შესახებ, რომ პირველმა

მოგზაურმა თავისი წილი უკვე მიირთვა. გაჰყო დარჩენილი კართოფილი სამ თანაბარ ნაწილად, ერთ წილს შეექცა, ხოლო დანარჩენი დასტოვა ამხანაგებისათვის და უშაღ დაიძინა.

სულ მალე მესამე მოგზაურსაც გაეღვიძა; არც მან იცოდა საქმის ნამდვილი მდგომარეობა, ისიც ისე მოიქცა, როგორც მისი მეგობრები—დარჩენილი კართოფილი სამად გაჰყო, ერთ წილს შეექცა, ხოლო ორი წილი მეგობრებს დაუტოვა.

გაეღვიძა დოგზაურებს დილით, მაგიდაზე კართოფილი კიდევ ეწყო, გაუკვირდათ, მაგრამ არავინ არაფერი თქვა წუხანდელ ნამოქმედარზე, გაჰყვეს სამ თანაბარ ნაწილად, თითოეულს 8 კართოფილი შეხვდა, შეექცნენ, მაღლობა მოახსენეს მასპინძელს და განაგრძეს თავიანთი მოგზაურობა.

ბავშვებო, რამდენი კართოფილი მოუხარშა მასპინძელმა მოგზაურებს და რამდენ-რამდენი შეხვდა თითოეულ მათგანს?

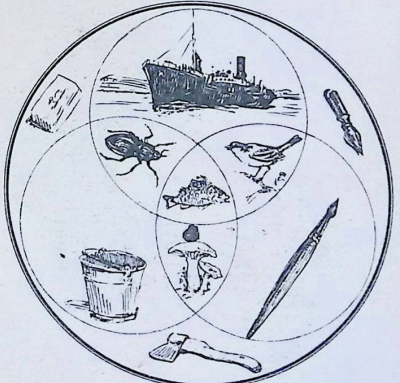
გ. გველუხინი

ასახი ჰარანლ "პიონიკს" № 1-ში მოთაასუვლ ბასართობა.

პასუხი ბამოცანებზე

1. სალაპური, 2. მატყლი, 3. ეხო, 4. დღე და ღამე.

პასუხი თამსატმეზზე: "სამი წრეხანიტი"

პასუხი ბასართობზე: "წაიკითხეთ"

კომუნისტური პარტიის საქმისათვის საბრძოლველად იყავ მზად!

6-93/31

საქართველოს
ინფორმაცია

მხატვარ შალვა ცხადაძის ილუსტრაცია ზღაპრისათვის «ჩიტა და მელა»